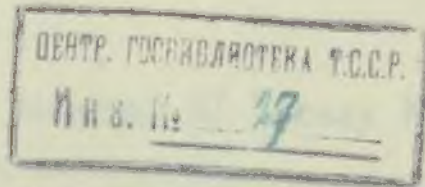

Пралетары ўсіх краёў, залучайцеся!

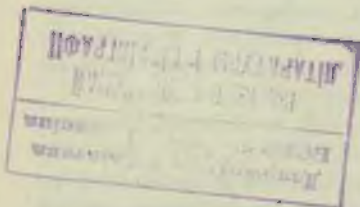
БАЛЬШАВІК БЕЛАРУСІ

ЧАСОПІСЬ ПОЛІТЫКІ І ПРАКТЫКІ
ПАРТЫЙНАЙ ПРАЦЫ
ОРГАН ЦК КП(б)Б

64849

№ 12

С Ь Н Е Ж А Н Ь

МЕНСК — 1927

Галоўлітбел № 261

(1000 экз.)

Менск, 2-я друкарня БДВ № 824

Аб выніках XI З'езду КП(б)Б

XI З'езд КП(б)Б паставіў перад нашай арганізацыяй шэраг складаных задач, як і ў галіне эканамічнага, так і ў галіне культурнага будаўніцтва.

З'езд, як і папярэдні перад З'ездам перыяд прайшлі пад знакам барацьбы за адзінства партыі, пад знакам аднадушнага адпора КП(б)Б спробам нэаменшавіцкай апазіцыі стварыць другую, трацкісцкую партыю.

З гэтай барацьбы арганізацыя выйшла яшчэ больш загартаванай, яшчэ больш спянай, у гэтай барацьбе выраслі і ленінскі ўзмацнелі асабліва нязавыя кадры арганізацыі.

З'езд манстатаваў значнае павышэнне актыўнасці партыйнай масы, значны палітычны ўзрост і згуртаванасць усіх партарганізацый.

Разам з гэтым з'езд адзначыў пашырэнне і паглыбленне ўнутры-партыйнай дэмакратыі, што выяўлялася ў пашырэнні справаздачнасці выбарных органаў перад партыйнымі масамі, у прыцягненні партыйных мас да абгаварэння ўнутрыпартыйнага становішча, а таксама найбольш важных пытанняў і пастановаў партыі, у строгім правядзенні выбарнасці партыйных органаў і асоб, якія займаюць тыя ці іншыя пасады.

З'езд гэтым адзначыў поўную беспадстаўнасць закідаў апазіцыі аб „партыйным зажыме“, аб „пасыўнасці“, як і яе поўны адрыў ад партыйных мас.

Што датычыцца пастановаў XI З'езду аб гаспадарцы БССР, дык трэба адзначыць, што ўжо самы пераход да пабудовы пяцігадовага пляну нашае гаспадаркі з'яўляецца вялізарным дасягненнем, паколькі плянаваць з'яўляецца адным з асноўных элементаў сацыялістычнага будаўніцтва.

Які-ж асноўны курс мы бяром у нашым гаспадарчым будаўніцтве? Гэта ёсць курс на індустрыялізацыю, на павышэнне ўдзельнае вагі прамысловае прадукцыі ў агульнай валавой прадукцыі краіны.

Пабудова Асінастрою, як першага асноўнага звяна электрофікацыі БССР, з'яўляецца тым першым крокам, тою падвалаінаю, на аснове якой пойдзе далейшая праца індустрыялізацыі краіны і калектывізацыі сельскае гаспадаркі.

„Пераабсталяванне і рацыяналізацыя прамысловасці, развіццё новага будаўніцтва, палепшанне тэхнікі ў вытворчасці, пераход на 7-мігадзінны працоўны дзень,—усё гэта будзе ісці поруч з павялічэннем кадраў пралетарыяту, палепшаннем умоў працы і культурна-палітычным ростам рабочых мас“.

Гэтыя вялікія задачы могуць быць ажыццяўлены пры ўмове шырокага і актыўнага ўдзелу ў нашым будаўніцтве рабочых і сялянскіх мас. Толькі непасрэдным ўдзел працоўных мас дапаможа нам дабіцца павышэння вытворчасці, патаення сабекошту прамысловай прадукцыі, зніжэння адпускных і рознічных цен на прамысловыя тавары і г. д.

Усё гэта ўтвораць падставы для далейшага павышэння як заробтнай платы рабочых мас, так і наогул палепшання дабрабыту працоўных.

Паслабленне беспрацоўя і дапамога беспрацоўным, пашырэнне і патаненне рабочага жылбудаўніцтва, побудова ўстаноў па абслугоўванню культурна-бытовых патрэб рабочых і работніц, — вось задачы, якія, поруч з індустрыялізацыяй, стаяць перад нашай партыяй, перад краінай.

Індустрыялізацыя краіны непарыўна звязана з перабудовай і рацыяналізацыяй нашае сельскае гаспадаркі на новых калектыўных пачатках. Разам з павялічэннем удзельнай вагі прамысловасці ў агульнай сыстэме нашай гаспадаркі будзе ўзрастаць і мацнець кіруючая, вядучая роля прамысловасці ў адносінах сельскае гаспадаркі.

З'езд адзначыў паступовы ўзрост, але ўсё-ж яшчэ невялікую удзельную вагу сацыялістычнага сектара ў сельскай гаспадарцы. Перад намі пастаўлена задача ўзяцця больш актыўна за ўзмацненне і пашырэнне сацыялістычнага сектара сельскай гаспадаркі, за ўсямернае развіццё каапэравання і калектыўных форм сельскай гаспадаркі.

У сувязі з гэтым прымае асаблівае значэнне праца сярод беднаты, праца па далейшаму ўзмацненню бедняцка-серадняцкага блёку.

З'езд адзначыў, як недахоп у папярэдній працы-невыстарчальны тэмп каапэравання бедняцкіх гаспадарак і слабае выкарыстанне маючыхся для гэтай мэты фондаў па каапэраванню беднаты, асабліва па лініі сельска-гаспадарчай каапэрацыі.

Гэтыя недахопы могуць быць знішчаны тады, калі, як каапэратыўныя арганізацыі, так і парт'ячэйкі звернуць больш увагі гэтай працы, створаць навакол яе грамадскую думку.

„Выключнае значэнне сельска-гасп. каапэр., як арганізацыі з аднаго боку, спрыяючай павялічэнню сельска-гаспадарчай прадукцыі, а з другога боку забяспечваючай рост сацыялістычных элементаў сельскай гаспадаркі, падтрыманне малазаможных элементаў вёскі і абмежаванне эксплуатацыйных кулака, патрабуе значнага ўзмацнення ўвагі гэтай працы з боку ўсёй КП(б)Б, а таксама з боку ўсіх савецкіх і грамадзкіх арганізацый у вёсцы.

З'езд высоўвае наступныя асноўныя практычныя задачы ў гэтай працы:

а) Згрупаваць асаблівую ўвагу на далейшым ўзмацненні і развіццё спецыяльных відаў сельска-гаспадарчай каапэрацыі (садова-гародных, насенных, масладзельна-сыраварных, машынных і іншых таварыстваў), пры чым выключная ўвага павінна быць аддана каапэраванню малочнае гаспадаркі, як найбольш значна развівальнайся галіны гаспадаркі ў БССР. Мерай сапраўднага поспеху ва ўсёй гэтай працы павінен быць, галоўным чынам, якасны рост сеткі.

б) Прызнаць першачарговай задачай неабходнасць найбольш поўнага каапэравання бедняцкіх гаспадарак спажывецкай і сельска-гаспадарчай каапэрацыяй і ў першую чаргу выкарыстанне маючыхся фондаў каапэравання беднаты. Партыйныя і каапэрацыйныя арганізацыі павінны дабіцца стварэння вакол пытання каапэравання беднаты неабходнае грамадскае думкі сярод малазаможных пластоў вёскі, ставячы гэтае пытанне на сходах і групх беднаты. Асабліва актуальнай з'яўляецца паслядоўная работа з каапэраванымі бедняцкімі гаспадаркамі, вывучэнне і ўважлівыя адносіны да запатрабаванняў гэтых гаспадарак і падлік вынікаў работы з імі. Патрабна таксама дабіцца далейшага павялічэння фондаў каапэравання беднаты.

в) Больш рашуча ажыццяўляць дырэктывы аб пераважным накіраванні машын, па меры грашовага і арганізацыйнага ўзмацнення сельска-гаспадарчай кааперацыі, праз сыстэму сельска-гаспадарчай кааперацыі, з адпаведным накіраваннем крэдытаў. Усямерна разгарнуць работу па арганізацыі бядняцка-серадняцкіх пластоў сялянства ў машыныя таварыствы, дамагаючыся пры гэтым ператварэння прасоўваемых у вёску машын у сапраўдны стымул аграмаджвання процэсаў вытворчасці сельскае гаспадаркі. Звярнуць асаблівую ўвагу на разгортванне сеткі пракратных пунктаў, як на сродак па вызваленні беднаты з падэканамічнай залежнасці кулацтва".

Вось тыя дырэктывы, якія даны з'ездам у адносінах да каапаравання беднаты.

Разам з гэтым З'езд дае шэраг дырэктыв па прасоўванню ў вёску сельска-гаспадарчага крэдыту, які павінен галоўным чынам забяспечыць тыя меры прыемствы, што спрыяюць рэканструкцыі сельскае гаспадаркі на калектывных пачатках.

Абслугоўванне крэдытам сельскай беднаты, дапамога па ўцягненню гэтай беднаты ў розныя віды кааперацыі—вось куды павінна быць накіравана ўвага партарганізацый і крэдытных устаноў.

Пабудова калектывных гаспадарак, пры вычэрпванні зямельных фондаў у матах уздыму бядняцкіх гаспадарак і вызвалення іх ад залежнасці кулацтва, набывае асаблівае значэнне.

"Партыйныя, савецкія і грамадзкія арганізацыі павінны значна ўзмацніць сваю сталую ўвагу будаўніцтву калектывных гаспадарак. Патрабна таксама ўзмацніць партработу ў калектывных гаспадарках, узмацніць у іх партыйны і камсамольскі асяродак.

Пастановы з'езду аб забяспечанні вёскі машынамі, насеннем і ўгнаеннем, аб земляўпарадкаванні і землянадзяленні, аб арэндзе зямлі і найме рабочай сілы, аб сельска-гаспадарчым падатку і г. д. маючы матай агульным ўздым сельскае гаспадаркі, накіраваны ў першую чаргу на палепшанне эканамічнага становішча беднаты і ўзмацненне яе блёку з сярэдняком і адначасова супроць далейшага росту кулацкай часткі вёскі.

З'езд адзначыў поспехі ў правядзенні нацыянальнай палітыкі і палепшанне культурна-асветнай працы сярод нацыянальных меншасцяў.

З'езд звярнуў увагу на тое, каб пры далейшым разгортванні культурнага будаўніцтва, уся КП(б)Б прымала актыўны ўдзел у правядзенні нацыянальнай палітыкі і ў першую чаргу беларусізацыі. Апошняй задачай асабліва востра стаіць перад профсаюзамі.

Звярнуўшы ўвагу на неабходнасць далейшага ўцягнення працоўных наменшасцяў у актыўнае савецкае і культурнае будаўніцтва, З'езд даў дырэктыву і на далей працягваць барацьбу з праявамі нацыянал-дэмакратызму і шовінізму. Асабліва рашучую барацьбу трэба вясці з антысэмітызмам, які часта служыць прыкрыццём дробна-буржуазных і контр-рэвалюцыйных настрояў і пляняў.

Пытанне абароны краіны ў нашых умовах пагранічнасці прымае асаблівае значэнне.

У задачу КП(б)Б уваходзіць большае паглыбленне работы па інфармаванні шырокіх працоўных мас аб усякіх пераменах у міжнародным становішчы СССР, аб узростаючай небяспецы з боку капіталістычных дзяржаў адносна Саюзу. Адгэтуль пільная і сталая ўвага ўсяе КП(б)Б да пытанняў абароны краіны, па замацаванні і паглыбленню работы ОСО-Авіахіму, па арганізацыі і падрыхтоўцы мас для гэтай абароны.

У асноўным пастановы XI З'езду накіраваны:

1) на разгортванне працы па індустрыялізацыі краіны і на ўцягванне ў гэтую працу самых шырокіх рабочых мас;

2) на больш актыўны курс па калектывізацыі і каапераванню сельскай гаспадаркі, пры чым асноўным стрыжанем працы на вёсцы зьяўляецца праца сярод беднаты пад пунктам погляду далейшага ўзмацнення бядняцка-серадняцкага блёску і рашучага змагання з кулацтвам.

3) на ўцягванне ўсёй КП(б)Б у працу культурнага будаўніцтва і правядзення нацыянальнай палітыкі, асабліва беларусізацыі і

4) на далейшую большавізацыю шэрагаў КП(б)Б, шырокае разгортванне ўнутрыпартыйнай дэмакратыі, далейшае захаванне сапраўднага адзінства і згуртаванасці большавіцкіх радоў КП(б)Б.

М. М. Новлянский

Генеральная проверка

(К отчетно-перевыборной кампании потребительской кооперации)

В течение ближайших 2-х месяцев одной из важнейших задач партии в деревне является отчетно-перевыборная кампания кооперации.

Это не будет просто формальная работа по перевыборам. В этом году перевыборная кампания явится генеральным смотром всей общественно-политической и хозяйственной деятельности кооперации.

Сегодня, когда кооперация становится решающим фактором во всей работе государства в сфере обмена, значение отчетно-перевыборной кампании вырастает в огромную задачу. Это же обстоятельство заставляет нас особо внимательно следить в процессе всего хода кампании за соотношениями, настроениями и *отношениями* отдельных классовых группировок деревни к этой работе. Если еще в прошлом году выше, чем на 30-ти собраниях мы имели случаи организованных выступлений кулацких и анти-общественных группировок—то в этом году можно ожидать того-же самого, не в меньшем количестве, и, быть может, с гораздо большей организованностью и нахальством. Отсюда и наша обязанность быть готовыми к этому, дабы дать надлежащий отпор.

На чем заострить внимание

Самое широкое и тщательное обсуждение основных итогов организационной и хозяйственной работы кооперации и намерение ряда главнейших директив на предстоящий хозяйственный период деятельности—в таком именно разрезе должна вестись проверка широкими массами пайщиков работы своих потребительских обществ.

Четыре основных момента деятельности каждого кооператива особенно тщательно должны быть освещены и разработаны.

Первый вопрос—это вопрос снижения цен. Если на первое июня это снижение дало среднее для БССР по сельским местностям снижение до 9%, если на первое сентября мы по целому ряду сводок имеем факты дальнейшего снижения цен на промтовары, доходящего по отдельным кооперативам до 11-12%; если таким образом наша низовая сеть фактически уже выполняла по целому ряду организаций даже с превышением директиву партии о 10% снижении—то из этого отнюдь не следует, что с этим делом все покончено. *Снижение цен продолжается и должно продолжаться непрерывно, как по мере дальнейшего удешевления отпускных цен промышленностью, так и по мере роста удельного веса того или иного кооператива на рынке своего района технического улучшения и удешевления всех методов работы и т. п.*

Это то бесспорное и обязательное, что должно быть психологически крепко-накрепко усвоено каждым кооперативным работником, каждым рядовым пайщиком-селянином.

Второй вопрос—накрепко связанный с вопросом снижения цен—*вопрос удешевления и рационализации аппарата*—вопрос режима экономики. Самым дешевым торговым посредничеством в условиях советского режима должно быть посредничество кооперации. Кто этого крепко-накрепко не усвоит, кто не сделает из этого надлежащих выводов для всей своей работы в кооперации—тот никогда не поймет огромного значения кооперации никогда не сумеет быть полезным ей.

Считать себя хорошим кооператором на основании только торговых успехов кооператива—в условиях товарного голода, когда нет товаров—это очень дешевая похвальба. Нужно еще уметь дешево и гибко торговать. А это в значительной степени значит уметь надлежащим образом поставить свой аппарат, свою работу.

Сейчас партия дала кооперации директиву 20% снижения административно-хозяйственных расходов—везде, где только можно, путем максимальных усилий, с привлечением местных общественных организаций, актива пайщиков—эта директива должна быть выполнена.

Третий вопрос—вопрос дальнейшего кооперирования населения и сбора паевых взносов. Сюда в настоящую перевыборную кампанию все внимание, все силы. Особенно в сторону сбора паев. Потребсистема Белоруссии в этом вопросе отстает от средних цифр Советского Союза, отстает от целого ряда районов и областей РСФСР.

Мы сейчас едва-едва имеем по сельской сети средний пай в 2 р. 50 к. Цифра слишком низкая. *Повысить средний пай не ниже контрольной цифры 27-28 хозяйственного года, т. е. до 4 руб. 50 коп.* с одновременным переходом всех кооперативов на 7-ти рублевый уставной пай—является неотложной первоочередной задачей каждого кооператива, особенно теперь, когда условия расчета за промтовары становятся тяжелее, когда правительственные ассигнования на кооперацию все более и более уменьшаются и вопрос дальнейшего роста кооперации на рынке становится в зависимости от роста ее собственных средств и, в первую очередь, средств, собранных от населения—паевых капиталов.

Наряду с общими задачами по кооперированию особо стоит, как огромный политический вопрос—вопрос кооперирования бедноты. Мы уже имеем в этом деле успехи: создан фонд кооперирования бедноты (ФКБ) и кооперировано за счет этого фонда до 50 тысяч бедняцких хозяйств. Но наряду с этим мы имеем и массу нелепых случаев, когда местные организации не сумели использовать эти фонды, не найдя бедноты (это у нас то в Белоруссии), т. е. по просту говоря не развернули этой работы, не вникли в нее, не продумали. Мы имеем остаток фонда около 70 тысяч рублей.

В процессе перевыборной кампании этот фонд должен быть использован целиком и полностью—кооперация должна получить за этот промежуток времени до 20-ти тысяч новых пайщиков бедноты.

Согласно директивы партии на перевыборных собраниях из прибыли должно быть отнесено потребностями 10% прибыли на дальнейшее кооперирование бедноты. Нужно бросить кооперировать бедноту полтинничными или рублевыми за нее взносами. В этом году надо перейти на кооперирование бедноты полным 5-ти рублевым паем. И уже во всяком случае не ниже 3-х рублей.

С вопросом успешного кооперирования населения неразрывно связан вопрос преимущественного обслуживания пайщика, материальной его заинтересованности в кооперативе. Мы сейчас должны дать крутой поворот в этом вопросе. Кооператив лицом к пайщику—таков наш долг. И пайщик должен это чувствовать непрестанно и в больших ве-

цах и в маленьких, и в вопросе цен и в вопросе первоочередного и исключительного снабжения товарами и пр. и пр. Конкретные практические мероприятия по этому вопросу должны быть намечены каждым кооперативом.

Как проводить кампанию?

„Придать кампании широкий массовый характер, для чего в порядке подготовки перевыборов ставить доклады о работе отдельных кооперативов на сходах бедноты, пленумах сельсоветов, на женских делегатских сходах и пр. фракции союза сел.-хоз. и лесных рабочих повести подготовительную работу среди рабочих совхозов с тем, чтобы они приняли активное участие в отчетно-перевыборной кампании кооперации“. Так говорит решение ЦК нашей партии.

Нужно взбудоражить массу, расшевелить ее, сосредоточить внимание бедняцко-середняцких слоев деревни вокруг этого вопроса—дать понять каждому селянину—что партия вопросам перевыборов кооперации придает огромное значение.

Мы должны добиться, чтобы в эту перевыборную кампанию посещаемость собраний и предварительных и перевыборных возросла еще более, чем в прошлом году, где она доходила в среднем по БССР до 50% посещаемости пайщиков; и до 75% посещаемости уполномоченных.

Особое внимание—на собрания бедноты, на собрания женщин.

В прошлогоднюю кампанию было проведено до 356 собраний бедноты. Эту цифру нужно удвоить: в каждом обществе должны быть проведены открытые собрания бедноты с бедняками—не пайщиками, с середняками. Нужно сделать так, чтобы на этих собраниях мы получали новых пайщиков-бедняков.

Так обстоит дело и с женскими собраниями. Нам за этот год нужно удвоить число женщин-пайщиков. Мы пока их насчитываем до 30 тыс.—это немного, если учесть, что у нас почти 350 тыс. пайщиков.

Нужно ли говорить о том, как выбирать и кого выбирать? Думается, что это известно. Во всяком случае—никаких списков—персональное голосование и обсуждение кандидатур. Нужно сохранить деловых, общественно и практически себя оправдавших товарищей на работе. Нельзя снижать партийного ядра в выборных органах. Освежить управленческие и ревизионные органы и лавочные комиссии за счет женщин, молодежи и рядовых активных пайщиков, особенно бедноты.

Не забывать про кулака и растратчика

Еще в ходе перевыборной кампании прошлого года более чем в 50 обществах потребителей наблюдались более-менее организованно выступавшие группы кулаков и растратчиков, то бронировавшиеся, то выступавшие порознь, то бравшие себе на подмогу подпоенный хулиганствующий элемент, особенно в тех случаях, когда дело не выгорало и надо было на худой конец, хоть кончить срывом собрания.

Основная цель организованных выступлений этих элементов—пройти в правление, взять дело руководства кооперативом в свои руки.

Эти попытки со стороны кулаков провести в правление „своего человечка“ наблюдались во всех без исключения округах. Кое-где они были пассивны, кое-где доходили до отдельных предвыборных собраний кулаков (Бобруйский округ) и до попыток срыва бедняцких собраний (Могилев). Если бы не достаточно крепкая предварительная подготовка—возможны были бы случаи ввода кулака или растратчика в кооператив. Однако в общем и целом на прошлогодних перевыборах была

поголовная победа бедняцко-середняцкого блока, руководимого партией против кулака и растратчика.

Для нас совершенно бесспорно, что наступление кулацких элементов деревни с целью захвата руководства кооперативами в свои руки будет еще более активно, еще более организовано.

Отсюда и нам нужно сделать надлежащий вывод — максимально развить активность деревни вокруг этих вопросов, как правило везде организовать и подготовить бедноту, женщин, молодежь. На предстоящих собраниях нельзя ждать, когда кулак пойдет в наступление — наступать нужно самим по всему фронту, начиная с предвыборных собраний и кончая собраниями выборными.

В этом году нужно крепко прижать хвост кулацким элементам и растратчикам, чтобы раз и навсегда отбить у них охоту и попытку овладеть кооперацией.

Правыбарная кампанія сельска-гаспадарчай кааперацыі і яе задачы

Сельска-гаспадарчая кааперацыя ва ўмовах савецкае дзяржавы мае надзвычайна важнае палітыка-эканамічнае значэнне. Яна з'яўляецца ня толькі кааперацыйнай арганізацыяй, якая заклікана быць тавараправодзячым звяном у агульным ланцуге таваразвароту паміж горадам і вёскай, паміж нашай сацыялістычнай прамысловасцю і дробнай сялянскай гаспадаркай; яна з'яўляецца і арганізацыяй, якая ўжо забяспечвае і павінна пашыраць забяспячэнне нашай сацыялістычнай прамысловасці сыравінай. Тут яна павінна ўжо з'явіцца ня толькі арганізацыяй загатаўляючай, але і вытвараючай сыравіну ў сельскай гаспадарцы для нашай прамысловасці. Поруч з гэтымі задачамі сельска-гаспадарчая кааперацыя павінна наладзіць і перапрацоўку прадуктаў сельскай гаспадаркі, якія могуць дастаўляцца прамысловасці ў сырым выглядзе, а ў выглядзе напівфабрыката, а таксама для забяспячэння насельніцтва гораду прадуктамі харчавання.

Ажыццяўляючы гэтыя задачы сельска-гаспадарчая кааперацыя і з'яўляецца гэтакай арганізацыяй, праз якую наша партыя арганізуе сельскую гаспадарку на сацыялістычных асновах, праз якую сельская гаспадарка будзе ўключана ў агульна-дзяржаўны план народнай гаспадаркі і будзе звязана з нашай сацыялістычнай прамысловасцю. Кааперацыя гэтыя задачы выканасць толькі тады, калі ў яе будуць уцягнуты асноўныя сялянскія масы, ці хоць-бы іх асобныя большасці, пры чым кааперацыя толькі тады будзе жыццёвай гаспадарчай арганізацыяй, калі яна будзе ўладаць дастатковымі, уласнымі капіталамі з якіх яна трэба будзе плаціць процанты гэтай акалічнасці мае асаблівую вагаецца ў кааперацыі вытворчай.

Поруч з зацвярджэннем асноўнай масы сялянскіх гаспадарак і мобілізацыяй сродкаў ня менш важнае каб гэтае каарэаванне не наслідала механічнага фармальнага каарэавання, а каб уся маса пайшчыкаў прымае самы актыўны і жывы ўдзел у працы свайго кааператыву, каб яна ў ім была зацікаўлена.

Трэба дамагчыся такога становішча, каб кааперацыйная сялянская маса мела кааператыв свайго арганізацыяй, за працы свайго праўлення сачыла і яму ў працы дапамагала, што да гэтага часу ў нашай кааперацыі не назіраецца.

У сувязі з гэтымі задачамі справядліва-правыбарная кампанія, да якой мы прыступаем і сёння з'яўляецца надзвычайна важнай палітычнай і гаспадарчай кампаніяй усёй КК(б)В. Перад намі стаць задача разгарнуць гэтую кампанію ва ўсю шырыню.

Справядліва-правыбарная кампанія сельска-гаспадарчай кааперацыі ў нас, ва ўмовах Савецкай дзяржавы, з'яўляецца ня толькі кампаніяй, падчас якой робяць справядлівае выбарныя органы кааперацыі

перад пайшчыкамі, яна з'яўляецца і кампаніяй мобілізацыі грамадскіх думкі вакол кааперацыі і удзялення ў кааперацыю новых членаў, а значыцца на спрэвазначныя сходы трэба старатліва прыцягнуць магчымы большыя члены пайшчыкаў — гэтыя сходы павінны быць адкрытымі.

Асноўныя задачы, якія мы павінны паставіць у гэтую кампанію наступныя:

Магчыма больш удзягнуць у сельска-гаспадарчую кааперацыю сялянскіх гаспадарак. У гэце ў сумесны момант каапаравана ўсімi відамі сельска-гаспадарчай кааперацыі 37,5 усіх сялянскіх гаспадарак. Трэба дамагацца такога становішча, каб у выніку кампаніі мы ў гэтым годзе каапаравалі 60 сельскіх гаспадарак. Для гэтага падрабна прыкладам працы кааператыву даваць сялянства карысць і выгаду, і гэта ў члены кааператыву, а таксама неабходна разгуматваць наогул значэнне кааперацыі ў нашай савецкай дзяржаве.

Неабходна ўмацаваць і павялічыць становішча жанчын у кааперацыі шляхам мобілізацыі сродкаў пайшчыкаў.

Трэба, каб усіх жанчын сельска-гаспадарчай кааперацыі павялічыць членскія і паяжны ўклады ў Калгасі сельска-гаспадарчых гаварыштваў іх доля дасягнула 10% і ў спецыяльныя капіталы для выдзялення прэміяў на 10% і каб у агульную чыстую суму 3%, а для рэштны гэтаму тэсма, каб павялічыць членскія ўклады.

Падрабна павялічыць уклад у кааперацыю, а таксама павялічыць задачы па гаварыш, бо гэтыя віды мобілізацыі сродкаў у нас надалейчайна слаба развіты.

Неабходна ўмацаваць становішча ў тэрміны пазык і барацьбу з неаваротамі ў адміністрацыі, асаблівым самым судовай і дытскай працы; пры выдчы пазык у чарговым азначэнні сельска-гаспадарчых і жаміюнальных магчымаўшчi авароту, так і спаганяныя ўзятых пазык.

Для гэтага часу не гадзяцца на тое, што быў дазвол пазы шыраг дырэктару а таксама і тое, што ўзятыя пазык у кааперацыю для самой кааперацыі маю надвыдаткі азначае значэнне, гэты бок у нашай працы кульгае на абедзье нагі.

Падрабна абавязна дамагацца большага процанту каапаравання жанчын маючы на ўвазе, што ў нас каапаруюцца сялянскія гаспадаркі і часнам каапаратыву азначае з'яўляецца гаспадарствамі. Неабходна паставіць пытанне ў малочныя каапаратывы аб тым каб членства агульна з'яўлялася жанчынай і гэтая спавя ў агунай гаспадарцы даволі часта ажыццяўляецца жанчынай, а значыцца яна і больш асю знаёма.

У каапаратывы па жывёлагадоўлі (малочныя) трэба павялічыць якасць іх нарыхтоваў, і каб і прадукцыю, а таксама трэба скаю вытворчасць больш прыгасоўваць да ўнутраных нашых беларускіх патрэбнасцяў і рынку ў нас з'яўляецца ўжо перавытворчасць сыра і не хапае масла.

Намны калектывныя гаспадаркі хоць і пачалі локалькі папраўляцца, усе ж становіцца ў большасці выпадках каапаратывных гаспадарак яшчэ цяжкое; калектывныя маючы яшчэ і та, іх гаспадарчых плянаў, не наладжаны вузлы і стыдаркі, пасчасты самостійны адносін ствiя вялікая і згуборанасць, не наладжаны разаміры сацыял прэцы і часу і цэлы шыраг чыстых адходаў. Тут тэсма павінна быць правядзена вялікая арганізацыйная праца.

Неабходна ў усіх відах сельска-гаспадарчай кааперацыі зменшыць накладныя выдаткі, якія падвыжае набыцц дзяржаўныя ў сабных каапаратывах да 4% на пазычцы і тэды. На гэтай частцы неабходна праверыць і звязовае звышале аднаго рэальнага і спадарчых выдаткаў на 20%. Пры размяжванні каштаў на апраца гэтага трэба

рацыяналізаваць апарат; уплатніць рабочы дзень; зрабіць большую на-
грузку на кожнага супрацоўніка кааператыву.

Працу па уцягненні ў члены кааператыву беднаты, а таксама і
абслугоўванне мы праводым слаба гэтай праца ў сістэме сельска-
гаспадарчай кааператыву з'яўляецца надзвычайна важнай працай. Працу
кожнага кааператыву трэба ацэньваць ня толькі з пункту гледжання
колькасці гэтай працы, а і якасці, пры чым як сын працы нашых
кааператываў і гаспадарчых арганізацый ва умовах савецкай дзяржавы
ацэньваецца тым, як мы абслугоўваем бядняцкую частку насельніцтва;
вось гэтую працу трэба палепшыць.

Кааператывнымі арганізацыямі, створана спажыву-сystèmeй праве-
дзяні даволі вялікая работа па стварэнні фонду кааперавання беднаты
(245 х 30 р). Аднак жа дзякуючы таму, што ў шэрагу выпадкаў фрак-
цыі кааператывных арганізацый і партыяйкі не аддавалі ў выстарчаль-
най меры увагі пытання кааперавання беднаты, тамі кааперавання
адставалі ад росту фонду і ў агульным фонд скарысаны прыблізна
на палову.

У далейшым трэба прыняць меры да поўнага скарысання фонду па
яго простым прызначэнні.

Партыяйкам і фрэкцыям усіх кааператывных арганізацый на
мясцох трэба навокал пытання кааперавання беднаты стварыць гра-
мадскую думку ў людях бядняцкага сялянства шляхам прапаганды пы-
тання на сходзе беднаты. Дзюцца з боку СКІУ набылі поўнага,
дакладнага выхавання бядняцкіх гаспадарак, што падлягаюць каапе-
раванню за кошт фонду.

Трэба і над час сёння перавыбарнай кампаніі паставіць падрых-
тоўчую працу так каб забяспечыць як на сходзе найшыкаў выра-
шэнне пытання ў шэрагах беднаты так і пры правядзенні саміх пера-
выбараў выбарных органаў забяспечыць правільнае крэдытнае дадзей-
ства працы, палепшыўшы іх сацыяльны склад поруч з палучэннем но-
вых працаўнікоў, неабходна тых, якія сябе ва працы апраўдалі, зама-
цаваць і на далейшы час на гэтай працы.

У заключэнне трэба сказаць, што сістэма сельска-гаспадарчай
кааператыву мае некалькі відаў і да гэтага часу ў ранейшых кампані-
ях усім была аддана належная увага. Калі і была увага да нашай крэ-
дытна-сельска-гаспадарчай відоўкі то гэтага німа сказаць аб нашых
відах, а яны ня менш важныя ў развіцці сельска-гаспадаркі, як
малочная кааператыва, калектывныя гаспадаркі. Ім у гэтую кампанію
трэба аддаць больш увагі.

З усіх гэтых працаў адны працаўнікі кааператыву справяляюць, ім
паўнаважана і данамога ўся КІЦБ забяспечыць правядзенне
кампаніі і ўзмацненне далейшай працы сельска-гаспадарчай каапе-
ратыву, пры чым кампанія пачаць разгорнута слаба; яе трэба ўзмацніць,
трэба накіраваць безадкладна на гэты вучастак больш сіл і увагі.

А. Дубина

Очередные задачи системы сельскохозяйственного кредита БССР

Наступивший новый операционный 1927-28 год с точки зрения направления политики партии и правительства по отношению к сельскохозяйственному хозяйству, а следовательно и по отношению к системе с.-х. кредита характеризуется следующими обстоятельствами:

В смысле капитальных вложений со стороны бюджета и промышленности и особенно в сельское хозяйство этот год является годом неблагоприятным, поэтому и имея ввиду необходимость обеспечения нормального темпа развития сельского хозяйства, на систему с.-х. кредита возлагается большой важности и тяжелая задача собирания свободных средств крестьянского населения и средств различных учреждений и организаций, равно как и мобилизации имеющихся в системе с.-х. кредита ресурсов для целесообразного их использования на дальнейшее развитие сельского хозяйства в соответствии с директивами нашей коммунистической партии.

Ввиду того, что сельское хозяйство заканчивает свои восстановительный процесс и вступает в фазу дальнейшего развития усиливается роль системы с.-х. кредита в смысле ее влияния на реконструкцию сельского хозяйства и на его дальнейшее направление. Это обстоятельство ставит перед системой с.-х. кредита задачу решительного продвижения нашей коммунистической линии.

а) увеличения и некоторого расширения и планового кредитно-контрактного с.-х. кредита, а следовательно и усиления отпуска средств в сельд. в основные и спец. капиталы низовой сети;

б) значительного расширения кредитования социалистического сектора сельского хозяйства—колхозов, коммун и совхозов;

в) усиления кредитования сырьевых и экспортных товаров и отраслей;

г) значительного расширения долгосрочного кредитования согласно директив последнего Пленума ЦК ВКП(б) и XI Съезда КП(б)Б,

д) расширения кредитования предприятий по строительству и оборудованию предприятий по переработке продуктов сельского хозяйства, по сельскому электрификации, имеющих промышленное значение, и по сел.-хоз. машиноснабжению.

Во главу угла должен быть поставлен вопрос о правильном социальном направлении с.-х. кредита в соответствии с директивами партии на местах, особенно в нашей низовке. В качестве объекта кредитования должны быть взяты исключительно бедняцко-середняцкие крестьянские хозяйства. Кредитование бедняцких крестьянских хозяйств должно быть значительно усилено. Кулацкие слои крестьянских хозяйств не должны пользоваться кредитами системы с.-х. кредита.

Это общее направление кредитной политики на этот год должно быть целиком и полностью осуществлено по всей нашей системе с.-х. кредита.

В развитие этого, в первую очередь, необходимо мобилизовать в этом направлении силы и средства самой сети сель. хоз. кредитных учреждений по всем звеньям по всей территории БССР для чего:

1) Открыть активную энергичную кампанию за своевременный возврат ссуд со стороны крестьян, государственных и кооперативных организаций, одновременно применяя и проводя на местах в жизнь манифест 2 Сессии Центрального Исполнительного Комитета СССР по сложению недоимок и ссуд по разного рода стихийным бедствиям, предусмотренным законом изданным Белорусским Правительством.

2) Принять решительные меры для обеспечения возврата ссуд от всех торгующих госорганов (ЦЗСклад, Сельтрест и т. п.), от кооперативных союзов и проч. организации с передачи при невозврате ссуд козырьского.

3) Значительно расширить и углубить мероприятия по привлечению свободных средств населения, общественных государственных и кооперативных организаций, особенно обратив внимание на привлечение этих средств от крестьянства для обеспечения в нашу низовую сеть и в форме передачи с-х. кредитному т-ву с-х. продукции для реализации на кооперативно-комиссионных началах.

5) Поставить комиссионно-сбытовые операции так, чтобы крестьянское хозяйство доверяло реализацию своей сбыточной продукции и кредит, рассматривая доверчивую для реализации товарную продукцию как ценностный вклад, который, так и денежный вклад, должен оплачиваться соответствующими процентами.

6) Усилить банковские операции всех звеньев системы с-х. кредита и, в частности, с низовой сети, в целях аккумуляции денежных средств и расчетов между городом и деревней.

Роль и значение каждого с-х. звена будет расти и развиваться пропорционально росту его комиссионных сбытовых и финансовых операций и развитию банковских его функций, а вместе с ростом низового звена, будет расти и мощь всей системы с-х. кредита.

Пропорционально тому, насколько нашей системе удастся таким образом собрать государственную денежную эмиссию, т. е. облигаций до сих пор для оплаты крестьянину за ссылаемую продукцию, сельское хозяйство может с полным основанием рассчитывать на дополнительный приток государственных средств для выполнения финансового производственных нужд.

Поворотный момент в экономических задачах по реконструкции сель. хозяйства и новым хозяйственно-экономическим методам по развитию производительных сил сельского хозяйства неизбежно требуют новых путей и в кредитной политике. Основные капиталы вложенные в сельское хозяйство до революции к настоящему времени в общем исчерпаны. Дальнейший рост сельского хозяйства Б. ССР находится в прямой зависимости от дальнейших вложений в основные производственные заводы. Отсюда вытекает реальная необходимость.

Увеличить долю долгосрочных кредитов. В этом году должно быть в всяком случае начатое и долгосрочное кредитование не менее 10% основного капитала по обществам с-х. кредита и не менее 15% основного капитала Белсельбанка.

Это расширение долгосрочного кредитования производится, начиная с 1-го квартала текущего хозяйственного года, дабы дать возможность обществам с-х. кредита и фирмам полностью обеспечить своевременное использование этих кредитов и доведения их до 1-го не позже декабря и до первоначального заемщика и позже начала 2-го квартала.

В целях наибольшей эффективности кредиты должны быть направлены на основные отрасли сельского хозяйства данного района, не распыляя средств и без того весьма недостаточных.

Учесть и, по возможности, удовлетворить нужды крестьянских хозяйств пограничных районов.

Расширить кредитование наиболее трудоемких и интенсивных отраслей сельского хозяйства, в целях ослабления возможности аграрного перенаселения в отдельных районах.

Наладить финансирование сырьевых и экспортных культур и отраслей сельского хозяйства, в целях расширения сырьевой базы для промышленности и для увеличения наших экспортных возможностей.

Направлять больше средств на индустриализацию и механизацию сельского хозяйства БССР.

Особое внимание должно быть уделено кредитованию машиноснабжения. На несколько развернутом примере методов и форм финансирования машиноснабжения можно будет увидеть, каким образом система с-х. кредита может влиять на направление имущественных форм сельского хозяйства.

Преимущественному кредитованию на приобретение с-х машин и орудий подлежат крестьянские производственные объединения (колхозы, машинные т-ва и проч.), а также с-х. кред. т-ва, имеющие прокатные пункты, причем как те, так и другие с бедняцко-середняцким составом. Кредиты на приобретение сложных с-х. машин должны предоставляться также преимущественно, а на трактора — исключительно перечисленным выше крестьянским объединениям.

Наряду с кредитованием перечисленных выше крестьянских объединений должны предоставляться кредиты на приобретение с-х. машин и орудий как кооперированным, так и некооперированным отдельным бедняцко-середняцким крестьянским хозяйствам, при чем, в целях стимулирования кооперирования крестьянских хозяйств преимущественному кредитованию подлежат кооперированные бедняцко-середняцкие хозяйства, при равном их имущественном положении с некооперированными крестьянскими хозяйствами. В целях усиления кредитования бедноты, некооперированные бедняцкие крестьянские хозяйства подлежат преимущественному кредитованию перед другими имущественными группами крестьянских хозяйств, хотя бы и кооперированных.

При кредитовании сел-хоз. машиноснабжения необходимо проводить принцип децентрализованного использования целевых кредитов на с-х. машиноснабжение, путем непосредственного кредитования через с-х. кред. т-ва покупателей сел-хоз. машин и орудий в формах, обеспечивающих как целевое использование и своевременный возврат ссуд, так и правильное социальное направление кредита.

Наряду с кредитованием основных капиталов кооперативных и крестьянских хозяйств начинает приобретать большее значение и финансирование сбыто-заготовительных операций, о чем свидетельствует рост учетно-вексельных операций н-банка. Необходимо и здесь не ограничиваться только направлением кредита, а строго следить и за назначением его, для чего в исполнении кредитного плана давать отражения охвата кредитом основных товарных отраслей сельского хозяйства.

Уделить большее внимание с-х. промышленности, в особенности, обработке технических культур и продуктов животноводства.

Сроки кредитов необходимо согласовывать с оборотом капиталов в данной отрасли, что только повысит кредитную дисциплину низовой сети и обеспечит правильное использование кредита, а равно и поставленные перед нами задачи нашей коммунистической партии, данные постановлением XI Съезда КПБ в области системы с-х. кредита в БССР.

П. Віленстовіч

Праца ЦКК РСІ ў галіне каапэрацыі

За апошні год працы ЦКК РСІ ў галіне каапэрацыі праведзена наступная капітальная праца.

Абследаванне сыстэмы спажывецкай каапэрацыі з мэтай высьвятленьня адпаведнасьці арганізацыйнай структуры запатрабаваньням народнай гаспадаркі БССР і пастаўленым партыяй задачам па максымальнаму патапленьню тавара-праводзячай сеткі і рацыяналізацыі нізкога каапэрацыйнага апарату.

Праводзілася абследаваньне МЦРК дзеля ўстанаўленьня суаднаўднай функцыянальнай структуры удасканаленьня функцыі і структуры і палепшаньня ўсёй пастаноўкі працы.

Абследаваньне сельска-гаспадарчай каапэрацыі з пункту погляду правэркі выкананьня дырэктыў партыі і ўлады, правэрка сыстэмы гандавароў паміж дзяржпрамысловаею і сельска-гаспадарчай каапэрацыяй і ў мэтах максымальнага спраўчэньня сыстэмы, скарачэньня лішніх зьвеньяў у сыстэме апарату кожнага зьвяна.

Абследаваньне калектывных гаспадарак і камун з мэтай выяўленьня ролі і значнасьці калгасаў у справе сацыяльна-эканамічнага будаўніцтва, дзеля чаго было вывучана гаспадарча-эканамічнае і культурнае становішча калгасаў і іх значэньне, як агрыкультурных цэнтраў для сельскай гаспадаркі вёскі.

Дружная група пытаньняў працы ЦКК РСІ ў галіне каапэрацыі, гэта —

- а) абследаваньне зьніжэньня цэн;
- б) абследаваньне павышэньня адміністрацыйна-гаспадарчых выдаткаў на 20 проц у параўнаньні з 1⁹²⁶-1⁹²⁷ гаспадарчым годам;
- в) абследаваньне па шэрагу каапэратываў выкананьня дырэктыў па рэжыму эканоміі.

Трэці тып працы гэта абследаваньне каапэрацыйных ворганаў па мэтывым крэдытам, скураных загатоўак ды інш. працы.

Вынікі па паасобным працам

Абследаваньне спажывецкай сыстэмы

Шырокае абследаваньне спажывецкай сыстэмы паказала, што, нягледзячы з шэрагам становучых момантаў у працы каапэрацыі, як рост каапэраваньня, паявога капіталу, зваротаў і інш. выдаткі ў адносінах да зваротаў амаль што не зьмяняюцца, націжка на сабекошт вельмі вялікая, нагрузка супрацоўнікам гарадзкой розьніцы амаль што не ўзрастае. Паколькі асноўная прычына гэтых зьявішч ляжыць у перацяжэньні сеткі як акруговых саюзаў, так і нізавых крам. ЦКК РСІ паставіла пытаньне аб перабудове структуры шляхам узбуйненьня Райсаюзаў, арганізацыі 5 акруговых саюзаў. Прапановы гэтыя былі ўхваляены эканамічнай нарадай праведзенай у жніўьдзі. Намечаны меры

да упарадкавання справы будаўніцтва нізавой сеткі, устаноўлена тыпавая структура і штат узбудзеных саюзаў, вызначана кола абавязкаў паасобных частак і работнікаў. Прайшоўшае пасля узбуднення паўгоддзя дазваляе судзіць аб метаэагоднасці гэтага мерапрыемства. Размер націнак на сабекошт тавараў, гандлёвыя выдаткі, нагрузка на супрацоўнікаў разка змяніліся к лепшаму.

(Па дадзеным Белкаапсаюзу)

	1-е націнак на сабекошт	% гандлёвых выдаткаў да чыстай	У тым ліку на ўтрыманне апарату	Сярэдні месячны націнак на 1 работн.
Барысаўскі Райсаюз				
За 25-26 г.	7,20	5,60	2,63	3,494
За 1-е паўгоддзе 26-27 г.	6,21	4,97	2,12	4,829
Адм. БКС (пасля раб. в.)	3,20	2,13	1,20	8,606
Савіцкі Райсаюз				
За 25-26 г.	5,63	3,83	1,77	4,600
1-е паўгоддзе 26-27 г.	4,28	3,22	1,53	5,900
Аддзяленне БКС	3,20	2,06	1,93	8,905

Аднак, праведзеная рэарганізацыя патрабіла уважлівага вывучэння, пасля чаго магчыма будзе больш асаснавана выкажання аб праекце камітэі па рацыяналізацыі гандлёвага апарату пры СІА.

Абследаванне МЦРК

Па Менскаму ЦРК у выніку вывучэння дадзен шэраг указанняў па палепшанню тэхнікі гандлю і складзкой гаспадарк таксама па некатораму спрашчэнню апарату.

Работа МЦРК за апошні час раагарнулася даволі шырока, аднак, абследаванне выявіла шэраг недахопаў, знішчэнне якіх вельмі палепшыць працу ЦРК.

Устаноўлена больш метаэагоднае пабудаванне структуры па функцыянальнай сыстэме. У сувязі з гэтым і з удакладненнем функцыяў па цэнтральнаму апарату скарачаны штат на 17 адзінак.

Збылікідваны самастойны транспарт пры ЦРК які даваў страту і скарачаны штат складаў 54 чал. на 28. У колькасць 54 уваходзілі і сталыя рабочыя пры складах.

Што-ж датычыцца штату крам. дык, прымаючы пад увагу нашы раньне сеткі, паступовую рацыяналізацыю працы і неабходнасць узыняцця кваліфікацыі прыказчыкаў, — штат не скарачаны.

У складах неметаэагодны расклад тавараў антысанітарны і т. д., неметаэагоднае скарыстанне рабочай сілы, адсутнасць тэлефонаў, залежаўне бракованых тавараў. Вынікам нядобрага хавання былі выпадкі псавання тавараў.

Побач з гэтым адзначана і тое што складзкія памяшканні не адпавядаюць свайму прызначэнню, і МЦРК неабходна адпаведная грашовая дапамога.

Шэраг дэфектаў быў выяўлены пры абследаванні сталовак і правядзенне ў жыццё указанняў НКРСІ бязумоўна палепшыць працу сталовак.

Дынаміка росту за апошні час рабочае кааперацыі выяўляецца ў наступных лічбах: на 1-е кастрычніка 1925 г. было па БССР 62 305 пайшчыкаў; летась 79.916, сёлета мы маем на 1-е кастрычніка 95.650 пайшчыкаў.

Пры стабільнасці ліку рабочых кааператываў мы наглядаем рост кааперацыйных крам. Гэтаму росту адпавядае аналагічны рост колькасці пайшчыкаў. Калі ў 1925 г. цэрабкопы мелі 312 крам з сярэднім лікам 200 пайшчыкаў на краму, дык сёлета беларуская рабочая кааперацыя мае 410 крам з 234 пайшчыкамі на кожную, а ў 1928 г. прадугледжваецца лік крам дзвесці да 470.

Значна ўзрос паявы капітал. У 1925 годзе паявога капіталу было 219 тысяч, у 1927 — 540 тысяч, у 1928 годзе паявы капітал павінен складаць 934.500 руб.

Абследаванне сельска-гаспадарчай кааперацыі

Па сельска-гаспадарчай кааперацыі БССР прароблена наступная праца:

а) праведзена праверка выканання дырэктыў партыі і ўраду ў галіне с.-гасп. кааперацыі;

б) праверка сістэмы гэндагавароў паміж дзяржпрамысловасцю і с.-гасп. кааперацыяй.

в) абследаванне с.-гасп. кааперацыі ў мэтах максімальнага спрашчэння сістэмы, скарачэння лішніх звыненняў у сістэме апарату кожнага звяна.

Даныя аб сучасным становішчы с.-гасп. кааперацыі, якія здабыты пры абследаванні, паказваюць, што расце лік каапераваных гаспадарак, павялічваецца колькасць аб'яднамага ёй насельніцтва, растуць размеры таваразвароту і г. д. Некалькі прыкладаў: на 1-X—25 г. с.-гасп. кааперацыя складалася з 804 каапэр. аб'яднанняў, якія ахоплівалі 122.200 гаспадарак, — на 1-X—26 г. лік гаспадарак павялічыўся да 188.200 гасп. (27,5 % гасп. БССР). Таваразварот павялічыўся ў 2 разы, і г. д.

Аднак жа побач з паказаным колькасным ростам, якісныя пасьпехі нязначны.

Абследаваннем было адзначана, што ня гледзячы на атрыманую ўрадавую доўгатэрміновую пазыку 340.000 руб. у перыяд з 1-I па 1-IV—27 г. грашовое становішча Акрсельсаюзаў і Белсельсаюзу застаецца напружаным. Зноўны балянс па 8 акруговым саюзам на 1-X—26 г. у параўнанні з 24-25 г. зменшыўся на 26%. Уласныя сродкі зменшыліся на 0,5 балянеу, у імабільных актывах ня толькі ўласныя сродкі, але і 431.000 тысяч руб. доўгатэрміновых пазык. Па БССР свае сродкі зменшыліся на 5,9%, на гэты прадант павялічылася роля пазыковых сродкаў.

Асноўнымі прычынамі гэтага зьяўляюцца:

1) ухіненне шэрагу саюзаў на бізе нездаровай і няўстойлівай і пры адсутнасці сродкаў (Слуцк меў пры арганізацыі 11 руб., Ба-бруйск 111 р. і г. д.).

2) адсутнасць належнага вучоту эканамічных умоў пры арганізацыі нізоўкі.

3) цяжкія ўмовы для с.-гасп. кааперацыі пры заключэнні гэндагавораў з дзяржпрамысловасцю (навязванне няходкіх і несэзонных тавараў, невыкананне заказаў і інш.).

Арганізацыйнае абслугоўванне было вельмі невыстарчальным, інструктары ў акругах з'яўляліся не арганізатарамі, а тэхнічнымі рэвізорамі; у некаторых акругах (Ворша) рэвізы прцягваліся да аднаго году (акт 130 аркушаў). Апарат с.-гасп. кааперацыі разліты, па 137 крадзным таварыствам за 1-е півгоддзе 1927 году кошт апошняга роўны 183 000 р. ці 24 да выдатку па усёй сетцы. Нагрузка апарату па нізоўцы нязначна, што і наглядаецца па Аксельсёюзам.

НКРСІ прапанавана шэраг мерапрыемстваў для аздараўлення с.-гасп. кааперацыі.

Прапанавана праглядаць сетку з мэтай ліквідацыі нерэнтабельных прадпрыемстваў с.-гасп. таварыстваў і крадзных таварыстваў, а таксама скараціць штаты Аксельсёюзаў да 23 чал. замест 30-35 ч., БСС 52 замест 65 і распрацаваць штаты новай сеткі, узгадніўшы з НКРСІ.

Абследаванне калектывных гаспадарак

Калгасы Беларусі паступова будаваліся на развалінах, у большасці выпадкаў, зруйнаваных окупіраванымі маёмасцых аб'ектамі, пазаркамі і вясковай геднатоі. Якія пачалі гаспадарыць з мінімальнай колькасцю сродкаў і прылад вытворчасці і пры адсутнасці належных культурных ведаў і спосабаў.

Маючы няпер значныя дасягненні ў галіне гаспадарчых назапленняў, калгасы ў сучасны момант усё яшчэ надта бедны асвоенымі і аварыянымі сродкамі, асабліва будынкамі і прадукцыйнай жывёлай. Але, зорні за ўсё пытанне арганізацыі гаспадаркі і ўнутранага распарадку. Уключаныя ў сістэму с.-гасп. кааперацыі, калгасы не карысталіся з боку апошняга амаль што ніякім арганізацыйна гаспадарчым абслугоўваннем і самі ніяк ня можна было спр.вдзі з арганізацыйнай бундай гаспадаркі і прытым калектывнай, якая выяўляла сабой гаспадарку лусім новага і вельмі складанага тыпу. Момантэмі, якія тармазілі гаспадарчае развіццё калгасу, былі таксама прызнаны і дагаворныя ўмовы з НК-З. на падставе якіх калгасы карыстаюцца дзяржмаёмасцю пры астаўленні на іх тэрыторыі шмат якіх тэхнічных прадпрыемстваў у карыстанні розных ведамстваў, што стварала некалькі гаспадарнічаючых суб'ектаў на адной сядзібе. Прыкмячаліся няспрыяючыя адносіны да калгасаў з боку некаторых мясцовых зямельных работнік ў і маламагутнасць некаторых гаспадарак, якая часта штурхае на шлях індывідуалізацыі. Культурнае становішча калгасаў таксама кепскае. Слаба з агрыкультурным абслугоўваннем вескі; у гэтай справе неабходны таксама кіраўніцтва і ўказанні з боку.

У выніку абследавання калегіяй НКРСІ было прызнана неабходным правядзенне цэлага шэрагу мерапрыемстваў, якія маюць на мэце знішчыць вышэйпаказаныя дэфекты і садзейнічаць замацаванню і далейшаму росту і развіццю сеткі калгасаў. У прыватнасці, гэтастаноўлена арганізаваць пры Гелсельсёюзе секцыю калгас. у (якая ўжо функцыяніруе), перадаць калгасам дарэмна знаходзячыся ў іх карыстанні дзяржмаёмасць і тэхнічныя прадпрыемствы на іх тэрыторыі, у чым-бы веданыя яны не знаходзіліся; скончыць у 1927 г. землеўпарадкаванне калгасаў з аднясеннем выдаткаў на кошт дзяржбюджэту, параўнаць калгасы з бядняцкім населеніцтвам у адносінах да льгот па карыстанню дзяржлесфондам і з зямельнымі вобчэствамі ў правах карыстання лясамі мясцовага значэння; звярнуць асаблівую ўвагу на індустрыялізацыю калгасаў і замацаванне сувязі з сістэмай с.-гасп. кааперацыі; узмацніць культурна-асветную працу ў калгасах, усямерна дапамагаць арганізацыі новых калгасаў і шмат іншае.

Выкананьне ўсіх гэтых дырэктыў бязумоўна ўзьніме гаспадарчы і культурны дабрабыт калгасаў і павялічыць удзельную вагу нашых сацыялістычных элемэнтаў у вёсцы.

Прада ЦКК РСІ па зьніжэньню цэн. Удзел у гэтай прадзе АКК і сэкцыяў гарсавету

Дырэктыва партыі і ўраду аб зьніжэньні цэн, у прыватнасьці апошняй пастанова аб зьніжэньні раздробных цэн на 1-е чэрвеня на 10%, прывягнула асаблівую увагу ЦКК РСІ. Прэзыдыум ЦКК распрацаваў сыстэму кантролю і удзелу ў ажыццяўленьні гэтай важнейшай задачы працоўных мас праз крамныя камісіі і грамадзкія арганізацыі. Не абмяжоўваючыся сталым удзелам прадстаўніка РСІ ў паміжведамсьцьеванай камісіі пры НКІ апаля, дзе былі вызначаны новыя накідкі на шэраг прадметаў першынёй неабходнасьці, а таксама граніцы налічэньняў сыстэмай спажывецкай і сельска-гаспадарчай каапэрацыі, пры дапамозе АКК-РСІ была мабілізавана увага месц, таксама масавае абсьледваньне гораду і вёскі з боку НКІ апаля было праведзена пры актыўным удзеле РСІ і сэкцыі пры гарсаветах. Неаднакратная праверка прэзыдыюмам ЦКК ходу зьніжэньня цэн садзейнічала свечасоваму выпраўленьню месных недахопаў. Аднак, хаця фармальна дырэктыва партыі выканана, але, як агульнае зьявішча, зьніжэньне раздробных цэн дасягнута, як за лік прыбыткаў прамысловасьці, паколькі сабекошт прам прадукцыі ня быў зьніжаны, гэтак і за лік наапаляваньня таварапрыводзячых сеткі. Апошняе значных дасягненьняў у зьніжэньні наапаляваньня выдаткаў ня мае, ня гледзячы на тое, што па ініцыятыве НКРСІ сыстэма спажывецкай каапэрацыі была перабудавана, зьлік выдаваны шэраг прамежных зьвеньняў (5 Акрасаюзаў).

Дасягнутае патапненьне на 9-10% с-бюджэтнага набору, некаторым чынам зьнішчалася шляхам падвышэньня цэн на с-гасп. прадукцыі, асабліва мяса і ішч, на якія цэны на рынку былі значна ўзняты ў прамысловых раёнах, што пслабляла эфэкт на бюджэце рабочага. Апошні час зьвернута асаблівая увага на ўзмацненьне ролі каапэрацыі ў барагоўцы с-гасп прадуктаў для рабочага спажывца. Цэны зараз трымаюцца на дасягнутым узроўні, ад выключэньнем сэзоннага падвышэньня на паасобныя прадукты.

Выкананьне дырэктыў аб 20% зьніжэньні адм.-гасп. выдаткаў

Рух адміністрацыйна-гаспадарчых выдаткаў па ка-парацыі

	Выдаткі ў 1926-1927	Выдаткі, мяркуемыя на 1927-28	Выдаткі за- мержуемыя на 1927-28
БКА	34 271-02	18.071	18.071
БКС	569 566	457 651	458 651
МЦРК	151 835	123.069	123 089
Беласельскае	184.144	141 379	140 842
Белсамотужпрамсаю	73.091	73.029	71 819
	1 012.910-02	829 289	797 972
	1.012.910-02		
	-797 972 -		
	214.938-02		

Сводка паказвае, што 20% зьніжэньня адміністрацыйных выдаткаў на 3 XII наогул выканана.

Балачкі ў кааперацыі

Аб пратэкцыянізме ў Менскім ЦРК Прэзідыумам ЦКК даручана было Менскай АКК-РСІ правесці расьсьледваньне паступаючых заяў **аб пратэкцыянізме ў МЦРК.**

Абсьледваньнем было ўстаноўлена, што ў гандлёвых прадпрыемствах МЦРК маюцца 76 чал. служачых, якія звязаны сваяцтвам; 19 чал. рабочых і служачых пры паступленьні былі падтрыманы «сваякамі» служачымі МЦРК.

На расьсьледваньні справы АКК прапанавала фракцыі ЦРК імям з фракцыі мясцоваму пры ўдзеле ячэйкі КП(б)Б адраажа зьявіць з работніц асоб, якія паступалі на службу па пратэкцыі. Пры ажыццэньні гэтай прапановы было ўказана зьявіцца ў пасады ня толькі асоб прынятых па пратэкцыі але і тых, хто дапусціў пратэкцыю ці дапамагаву ёй. Пры дадзеным рацыяналізацыі апарату МЦРК мець на ўвазе сваякоў і зьявіцца іх у першую чаргу. Адносна асоб, якія дапусьцілі пратэкцыянізм, АКК паставіла разглядаць пытаньне дадаткова.

Справа Бабруйскага ЦРК

Справа Бабруйскага ЦРК зьяўляецца вельмі паказальнай з боку выніку абсьледваньнем бяльдажнасьці ячэйкі і парушэньняў партдырэктыву па рэжыму эканоміі і барацьбе з пратэкцыянізмам у дзейнасьці фракцыі праўленьня ЦРК.

Абсьледваньне, якое праводзілася Бабруйскай АКК, выявіла, што за мінулы год было патрачана каля 10 000 р. на камандыроўкі, у некаторых служачых камандыроўкі дасягалі звыш 100 іх зарплат. Падсвабодзіны сумы яны ходзілі па некалькі год на руках, аказалася няпоўных даўгоў звыш 10 000 р. на якім праўленьне ня прымавала мер да сплатнасьці. Бухгалтэрыя адставала на 4 месяцы. Штат быў павялічаны і, ня глядзячы на гэта, з складаў не бэляўся 25 25 і было зьлічана 1 800 р., у той час, калі некаторыя бухгалтэры атрымлівалі нагулаву да 30%. Шырока так выкавася выдача авансаў. Была выяўлена вялікая колькасьць служачых, якія знаходзіліся на м.ж сабою ў сваяцкіх сувязях да 10 чал. «роднечу» (дзённая «родная збоўна»). У апарце было шмат чужога элемэнтаў спекулянтаў, крамляў (некаторыя проста пераходзілі з свайго крамы ў ЦРК).

Абсьледваньнем канстатавана, што «ячэйка змала што ня прыймае ўдзелу ў гаспадарчым дэвінасьці ЦРК, ня прыняла ніякага ўдзелу ў прапрацоўцы пытаньняў рацыяналізацыі апарату, зніжэньня раздробных цэн, скарачэньня накладных выдаткаў і н. р. яны ня ўчыняла пытаньні аб застрэжыні апарату чужым элемэнтам і аб барацьбе з пратэкцыянізмам» (з пастановы АКК).

У выніку абсьледваньня быў зняты з работ хат гандлёвым аддэлам Яму і старшыня праўленьня быў атэстчаны строга вышавар, а рэзультаты членам праўленьня было паставілена на ід.

Ячэйцы ў цэлым атэстчаны рашуча паяраджэньні, а члены Бюро ячэйкі, якія мелі ў св.ім распараджэньні матэрыялы аб недахопах і кумаўстве і ня прынялі ніякіх мер да паставіны пытаньня перад сходам ячэйкі ці партарганамі, паддалі партыі спатыяньню.

Пры правярцы выкананьня дырэктывы ЦК ідзінчана, што Гольшая частка прапановы АКК фракцыі і праўленьня ЦРК была ўжо выканана.

Справа Белсельсаюзу

Расьсьледваньне справы аб безападарчэсьці, неправдэньні рэжыму эканоміі і моманту пратэкцыянізму ў працы Белсельсаюзу сьцьвер-

дзіла, што ў працы праўлення мінулага складу ня было патрэбнай узгодненасці паміж пастаяннымі членамі праўлення, адсутнічала цвёрдая лінія ў кіраванні дзейнасцю БСС.

У дзейнасці праўлення мелі месца моманты безгаспадарчасці, мала ўдзялялася ўвагі захаванню адпавядавання с.-гасп. машын, прылад і іншай маёмасці, якая доўгі час валялася ў двірзе праўлення і псавалася. Другім момантам непрыкладнага рэжыму эканоміі ў апарате праўлення БСС з'яўлялася сыстэматычнае дапушчэнне звышурочных работ. Былі выяўлены выпадкі непатрэбных камандыроўкі, і побач з гэтым адначасна шэраг момантаў ненармальнага і несвабоднага каб'яса пачынення таварамі Акрсельсаюза, што сведчыла аб невыстарчальнай плянаваўсці ў працы.

Ня было ўдзелена з боку праўлення БСС адпаведнай увагі справе кантролю за ходам усялякага роду заготовак і пастапоўкі працы бухгалтэрыі.

Праўленнем БСС дапушчаны быў шэраг парушэнняў службовага парадку пры ўвампактаванні апарату БСС работнікамі дапушчэнне службы сваякоў і іншых відаў пратэцыйнізму).

Па пытанніям безгаспадарчасці і непрыкладнага рэжыму эканоміі ў Белсельсаюзе справа перададзена судовым органам.

Партыіны члены праўлення былі зняты з работы і акцыямі аго былі прыцягнуты да розных партыянаў.

Зварнута была сур'ёзная увага фракцыі праўлення БСС на ўстапаўленне належнага кантролю за ходам усялякага роду заготовак і ўстапаўленне ласпай пастапоўкі справы справадчнасці, усклаўшы партыянаў адказнасць за гэтую справу на аднаго з членаў праўлення.

Пытанне аб злоўжываннях у справе мясных і іншых заготовак перададзена пракурагуры правадзнення судовага следства.

Абследванне скарыстання надзвычайных матавых крэдытаў

Агульная сума надзвычайных матавых крэдытаў, якія адпушчаны БССР у 1920—1920 г. складаюць 10 172, 6 тыс. руб., з якіх па фонду гаспадарчага аднаўлення 2,169 тыс. руб. з рэзервага фонду СНК і дзяржбюджэту—8 003, 6 тыс. руб.

Праведзеная РСІ праверка скарыстання гаспадарчымі органамі БССР надзвычайных матавых крэдытаў выявіла, што значная частка крэдытаў скарыстана не па прызначэнню, або засталася зусім некарыстанай.

Скарыстанне фонду гаспадарчага аднаўлення намачалася ў наступных трох напрамках: на індустрыялізацыю сельскай гаспадаркі 163.000 р. (7%) на пабудову халадзільніка—234.000 р. (11%) і на прамысловае будаўніцтва—1 772 000 р. (82%).

Усе сродкі на індустрыялізацыю сельскай гаспадаркі былі накіраваны праз Белсельсаюз. Аднак, Белсельсаюз ня быў падрыхтаван да правадзнення ў жыццё ўсіх тых мерапрыемстваў, на якія былі адпушчаны крэдыты. ня меў рэальнага перспектыўнага пляну, ня ўлічыў штодзённых патрэб праўлення з прычыны чаго ня мог скарыстаць сродкаў па прызначэнню. З 163 000 р., адпушчаных на індустрыялізацыю, скарыстана па прызначэнню толькі 50.215 руб.

Белсельсаюз таксама атрымаў на арганізацыю спецыяльных відаў с.-гасп. коопэрацыі 130 тыс. руб. і на доўгатэрміновае крэдытаванне с.-гасп. прамысловасці 135 т. р., з якіх па першаму віду крэдытавання было выдадзена нізвой сетцы 48%, а па другому віду 83%. Нізкая-ж сетка ў сваю чаргу скарыстала гэтыя крэдыты не па прызначэнню.

200 т. а., якія адпушчаны Хлебапрадукту і Белкоопсаюзу на загатоўку хлебнага манэўранага фонду скарыстаны апошнімі не па прызначэнню, і хлебны фонд загатоўлены быў.

Значная частка крэдытаў засталася ў Вобчастве с.-гасп крэдыту, якія былі адпушчаны на землеўпарадкаванне і меліарацыю. Меліся і каторыя хібы ў наяўнасці процантаў на выдадзеныя пазыкі; крэдыт на землеўпарадкаванне ўва многіх выпадках дадзены да пазычальніка не па 60%, а па 70%. Процанты ў некаторых выпадках браліся наперад. Былі выпадкі выдачы пазык не на вытворчыя патрэбы і з парушэннем класавога прынцыпу.

Калегіяй ЦКК РСІ БССР вынесены шэраг пастановаў для ўрагування ня пытаньня аб скарыстанні надзвычайных сродкаў. Змяняецца ўся арганізацыйная структура мэтовага крэдытавання. Забараняецца рабмеркаванне крэдытаў паміж паасобнымі гаварыствамі зверху. Пры рабмеркаванні крэдытаў рашана забяспечыць удзел РВК аў праз аграсаветы. Белсельбанку прапанавана выдаць усе нявыдадзеныя надзвычайныя крэдыты 1925-1926 г. і забяспечыць іх выдачу ўсёй сыстэмай с.-гасп крэдыту не пазней пачатку сезону землеўпарадкавання і меліарацыйных работ. Усе лішне наяўныя процанты сыстэмай с.-гасп крэдыту прапанавана залічыць пазычальнікам пры перлым пагажэнні пазык.

Шэраг арганізацый і асоб прыцягнуты да судовай, грамадзянскай адміністрацыйнай адказнасці.

Абследаванне заготовак скурнага сырцу спажывецк. і с. гасп. кааперацый

Абследаванне скурна сырцовых заготовак мела ў асноўным на мэце выявіць работу ўсіх загатоўчых арганізацый і мэтай спрашчэння іх структуры і патаення іх апарату.

Агляд дзелнасці загатоўчых арганізацый з пункту погляду выканання імі сваіх плянаў пераконвае нас у тым, што ў той час, калі буйнага сырцу было загатоўлена ў рэзэрвах блізкіх да плянавых меркаванняў, па дробнаму сырцу мы маем недавыкананне пляну, што тлумачыцца цэлым шэрагам момантаў, як-та: неураджам кармавых траў у 1925-1926 г., павялічэннем забой буйнай жывёлы, які меў у выніку меншы выхад анойка, актыўнай ролі прыватніка на рынку дробнага сырцу і г. д.

Гаворачы аб ступені выканання пляну паасобнымі ўдзельнікамі загатоўчай кампаніі, неабходна адзначыць, што абедзве сыстэмы кааперацыі (спажывецкая і с.-гасп) выканалі свае дагаворныя абавязальствы з боку перавышэння па абодвым відам сырцу. Калі да ўсяго гэтага дадаць значную ролю кааперацыі ў загатоўках скурсырцу—39% а., параўнаючы загатоўкі скурсырцу гэтага году з загатоўкамі 1925—26 г. мы павінны прыйсці да высновкі, што кааперацыйная сыстэма БССР вырасла ў даволі магутную сілу на рынку скурсырцу. Разам з гэтым нельга не адзначыць такі недахоп, як тое, што с.-гасп кааперацыя, якая павінна каапераваць раздробленую сельскую гаспадарку ў галіне арганізацыі збыту жывёлага сырцу, мае недастатковы удзел у рабце па загатоўцы скурсырцу. Ненармальным з'яўляецца таксама становішча, калі кааперацыйныя цэнтры БССР недаволі кіруюць загатоўчай рабтай аб'яднаных імі сыстэм.

Гаворачы аб сыстэме загатоўчага апарату ВКС, неабходна ўказаць, што акруговыя арганітэты, як рагулюючыя ячэйкі, апраўдалі сябе ў вельмі нязначнай ступені, таму што функцыі іх зводзіліся пераважна да пытаньняў адміністравання. У выніку мы маем становішча, што Бел

Кантора ВКС, якая сама не зьяўляецца апарэцыйна-загатоўчай арганізацыяй, была ў пэўнай ступені адарвана ад рынку скурсырцу. Акрамя таго, некаторыя агэнцтвы ВКС не апрадалі сябе і як апарэцыйна-загатоўчыя ячэйкі.

Ненармальнасці ва ўзаемаадносінах ВКС з каапарэцыйяй заключаюцца, галоўным чынам, у тым, што маюцца пэасобныя выпадкі, калі апарат ВКС адцягвае прыемку сырцу ад каапарэцыі, што палпаўляе спажывецкія саюзы магчымасці сваёчасова аплачваць нязвой сетцы дэстаўлены ёю сырац. Акрамя таго, выяўлена, што ў цэлым шэрагу акруг работа загатоўцаў праходзіла ў атмасферы незадаровай конкурэнцыі.

Накладныя выдаткі апарату ВКС (41%), бязумоўна, вялікія, улічваючы велічыню звароту ў 2 міль. руб. Сапрауды, гэты процант павінен накалькі зменшыцца, калі прыняць пад увагу, калі некаторая доля выдаткаў падае і на абслугоўванне каапарэцыйных загатоўак.

Адсутнічанне ў каапарэцыйных цэнтрах звестак аб накладных выдатках каапарэцыі па скурзагатоўкам БССР прымусіла карыстацца частковымі суднаведнымі данымі, параўнаючы якія ўсё-ж відаць, што сабекошт сырцу, загатоўленага каапарэцыйным апаратам, ніжэй у параўнанні з сырцом, які загатоўлен апаратам ВКС.

Неабходна яшчэ падкрэсліць адно ненармальнае з'явішча калі ў шэрагу акруг (Ворша, Габруйс) сырац у сваім руху да трэсту праходзіць зусім лішнія інстанцыі: склад спажывецкага саюзу—склад агэнцтва ВКС.

НКРСІ БССР у сваіх вывадах прызнаў, што ў мэтах набліжэння перыферыйна-загатоўчых апарату к Бел. Канторы ВКС, неабходна з'явішчыць зусім лішнія прамежныя звыскі ў відзе акруговых арганізацый. Такая рэарганізацыя загатоўчай сеткі ВКС, акрамя эканоміі сродкаў (40 тыс. руб.), робіць Бел. Кантору ВКС сапрауды рэгулюючым цэнтрам, цесна звязаным з скурсырным рынкам. У мэтах знішчэння ажыотажу і конкурэнцыі на рынку скурсырцу, прызнана неметаэгодным далейшае пашырэнне загатоўчых апарату ВКС.

Далей таго, каб з гэтых каапарэцый сталі асноўным загатоўцам скурсырцу, НКРСІ стаў на пункт гледзяння неабходнасці паступовай перадачы ёй сельскіх і месцачковых разняў, дзе забой жывёлы каапарэцыйнымі тэравізіямі па сваім рэзмерам агуляецца пераважным.

Перапонова Бел. Канторы ВКС: а) уласкаціць існуючыя формы вучоту загатоўак з тым, каб была магчымасць выявіць ролю па собных катэгорыях прыватных пастаўшчыкоў, б) сырац накіроўваць трэсту з аднаго складу, в. прыняць усе меры ўздзейнічання на свой загатоўчы апарат з мэтай знішчэння маючых месца выпадку жорсткага падыходу апарату ВКС да прыемки каапарэцыйнага сырцу.

І, урэшце, зліернута увага каапарэцыйных цэнтраў БССР на неабходнасць узмацнення кіравання загатоўчай працай аб'яднаных ім сістэм.

З а к л ю ч е н і е

Ня гледзячы на тое, што маецца яшчэ шэраг недахопаў, за апошні перыяд каапарэцыя мае бесспрэчныя дасягненні: пераход на прыцыпы добраахвотнага сяброўства, на грунце якога каапарэцыя дасягнула сур'ёзных станоучых вынікаў, апраудаў сябе цалкам і поўнасьцю. У першыя гіды савецкага будучыцтва асноўным відам каапарэцыі ў нас была спажывецкая каапарэцыя, якая да 20 мая 1921 г. працывала на падставе дэкрэту ад 7-га красавіка 1921 году, па якому ўсе грамадзяне

павінны былі быць сябрамі ЕПО. К канцу 1923 года гаспадарчае жыццё краіны запатрабавала для кааперацыі новых форм, якія і былі ўстаноўлены дэкратам 20-га мая 1924 году, які пашырыў задачы, вызначыў прававое становішча, паклаў прынцып дабраахвотнасці. Зараз мы маем шырока развінутымі ўсе віды кааперацыйных форм. Кааперацыя дае шырокую ініцыятыву кожнаму гаспадару ў яго гаспадарцы і накіроўвае адпаведным чынам яго гаспадарчую дзейнасць.

У сучасны момант у першую чаргу неабходна звярнуць увагу на якаснае палепшанне кааперацыі, умацаванне існуючай кааперацыйнай сеткі, паглыбленне яе працы, больш актыўнае выкарыстанне каапераванага жыццёвага ў працу, асабліва беднаты. Мы павінны дабівацца большага згуртавання наўкол кааперацыі *беднаты і сярднякоў*, замацавання ў іх кіраўнічай ролі батранта і беднаты і ізаляцыі кулацкіх элементаў. Трэба дабівацца большай кааперацыйнай грамадакасці, падвышэння самадзейнасці папшчыкаў, забяспечання ўсебаковага абслугоўвання дзейнасці выбарчых органаў і падбор лепшых іспраўнікоў з рабочых, беднаты і найбольш правяраных на грамадакай працы сярднякоў. Неабходна дабівацца павялічэння кааперавання і гаспадарчага абслугоўвання беднаты.

Надта важнай задачай кааперацыі з'яўляецца большая мабілізацыя сялянскіх сродкаў, змяншэнне расходаў, рацыяналізацыя усёй працы, зніжэнне цэн.

Выконтанне дырэкты партыі, умацаванне партыйнага кіравання ў кааперацыі, замацаванне і вылучэнне кааперацыйных кірункаў, умасцэнне правільна скарыстоўваць кааперацыю для абслугоўвання бедняцкіх і сярдняцкіх мас папшчыкаў, ёсць неадходныя ўмовы для пастаноўкі прасоўвання кааперацыі па сацыяльнаму шляху.

„З дапамогай савецкай дзяржавы, з дапамогай буйнай сацыялістычнай прамысловасці праз кааперацыю да сацыялізму“.

Асноўная прада ЦКК-РСІ ў галіне кааперацыі на 1927-1928 авер год

ЦКК-РСІ ў сваім плане бягучага году наставіла наступную працу ў галіне кааперацыі:

1. *Вывучэнне дзейнасці і становішча малочнай кааперацыі БССР* (праца ўжо пачата) у напрамку а) вывучэння сеткі існуючых малочна-кааперацыйных аб'яднанняў, развіцця малочнай кааперацыі, дынамікі росту аб'яднанняў і сяброў; яе ўдзельная вага ва ўсёй сістэме сельска-гаспадарчай кааператыву і сістэме сацыяльных відаў кааперацыі, колькі двароў аб'яднана наўкол малочнай справы ў арцелі, с гасп. таварыства і калхозы, сацыяльны склад сяброў арцеляў па іх аканамчнай магутнасці, выяўленне раёнаў з найбольш і менш развітай малочнай кааперацыяй;

б) Вывучэння спосабу рэалізацыі малочных прадуктаў і рынку збыту, як-та колькасць аб'яднанняў, збываючых малака ў цэлым выглядзе і перапрацоўваючых на масла сыр, колькасць зборнага малака ад малочнай гаспадаркі сваіх членаў і палонных адатчыкаў, малочна-заводаў, іх асталяванне, нагрузка забяспечанасць імяшканнямі, захоўванне прадуктаў і кваліфікацыйнай працай напаўнення малочнымі прадуктамі рынку, удзельная вага малочнай кааперацыі па ўсёй таварнай частцы малочнай прадукцыі сялянскіх гаспадарак БССР і малочным зваротце арганізацыяў, якія забяспячаюць насельніцтва малочнымі прадуктамі малочная прадукцыя Беларускага, яе удзельная вага, цэны;

в) Ступені забяспечанасці малочна-кааперацыйных аб'яднанняў кармамі; выгляд кармоў, на якіх умовах і кім робіцца забяспячэнне, парадак размеркавання і інш;

г) Арганізацыйна-вытворчага абслугоўвання з боку сельска гаспадарчай кааперацыі: спосабы абслугоўвання, колькасць і якасць склад абслугоўваемага персаналу, абслугоўванне грашовое і інструкцыйнае, наколькі поўна ахапляецца абслугоўванне, што мяшае развіцццю малочнай сеткі, мерапрыемствы да пашырэння сеткі малочных арцеляў далейшыя перспектывы;

д) Грашовое становішча і справаздачнасць памерсяброўскіх узносаў, крэдытаванне малочнай кааперацыі, становішча капіталаў, рэнта белысцы паасобных спосабаў рэалізацыі прадукцыі, сыстэма справаздачнасці, і

е) Уплыў малочнай кааперацыі на павышэнне прыбыткасці сялянскіх гаспадарак; перамены у гаспадарцы з часу уступлення ў прцель і г. д.

2) *Вывучэнне і рацыяналізацыя апарату і сыстэмы саматужна-прамысловай кааперацыі* у напрамку: рацыяналізацыі цэнтральнага апарату БНЕС і паасобных з'яўленняў саматужна-прамысловай кааперацыі і іх кааперацыйнай працы (вытворчых, закупачна-збытковых і крэдытных функцый). Як праводзіцца арганізацыйнае і гаспадарчае абслугоўванне нізавой сеткі, роля саматужна-прамысловай кааперацыі ў справе павышэння дабрабыту сялянства і насельніцтва мястэтак і іх калектывізацыі, роля саматужна-прамысловай кааперацыі ў вытворчасці тавараў якіх нехапае, культ-праца саматужна-прамысловай кааперацыі і пр верка выканання пастановаў ураду і Рабкрыну па саматужна-прамысловай кааперацыі, ступень адцягнення прадстаўленых ёй ільгот.

3) Палепшэнне і спрашчэнне працы жыллёвай кааперацыі ў напрамку вывучэння структуры апарату, сеткі кіравання, гандлёвай і будаўнічай дзейнасці, грашовага становішча і культурнай працы.

4. *Вывучэнне дзейнасці мелірацыйных і тарпяніковых таварыстваў.*

Па мелірацыйным таварыствам з пункту вывучэння ролі мелірацыйных таварыстваў у культуры балот ІССР, тэхнічнай і грашовай дапамогі з боку дзяржавы, сувязі агульнадзяржаўных работ з работамі мелірацыйных таварыстваў, эксплёатацыі мелірацыйных плошчаў і ўплыву Менскай балотнай станцыі на развіццё культуры балот.

Па тарпянікозых таварыствах вывучэнне на колькі сялянства ўжывае торп і парадак яго здабыцця, тэхнічнай і грашовай дапамогі насельніцтву па вырабу торпы з боку дзяржавы і значэнне тарпяніковага вырабу ў змяншэнні крызісу апалу.

5) Праверка па паасобным працам, праведзеным у мінулым годзе і самае галоўнае вывучэнне вопыту рацыяналізацыі спажывецкай сыстэмы, звярнуўшы асаблівую ўвагу на выкананне прынятых раней пастановаў аб пабудаванні нізавой сеткі кааперацыі, як першапачатковай сетка спажывецкай сыстэмы, сельска гаспадарчай, ЖАКТаў у жыллёвай кааперацыі і Кустпрамсаюзе. Праверка дасць магчымасць далейшай рацыяналізацыі, кааперацыйнай тавараправодзячай сеткі і магчымаліх дзейных і шчых з'яўленняў апарату. У шэрагу праверачных прац адно з самых асноўных гэта праверка таго, як кааперацыя выконвае паставленыя партыі.

Аб нашых задачах у рабселькораўскім руху

Пытаньне кіраўніцтва рабселькораўскім рухам, набывае ў сучасны момант асаблівае значэньне ў зьвязку з гаспадарчым ростам краіны, павышэньнем культурнага узроўню працоўных, росту актыўнасьці мас і г. д. Увага партыі рабселькораўскаму руху не павінна пслабляцца ні на адну хвіліну.

Калі мы прыкмятаем за апошні час, што вступленьне рабселькораўскага матэрыялу ў парнядычныя газэты амаль не ўзрастае, дык гэта толькі таму, што рабселькоры на месцах не сустракаюць часам аднаго аднаго падтрыманьня з боку парт'ячэек, з боку прафсаюзаў, а пад час з боку тых ці іншых устаноў, кіраўнікі якіх не звяртаюць увагі на замітку рабселькора, зьмешчаную ў насьценгазэце ці ў парнядычным друку, ня гледзячы на тое, што гэтае змётка жыццёвая, выкрывае шэраг недахопаў у тым ці іншым прадпрыемстве, установе і г. д.

Гэтае становішча мы наглядзем і ў адносінах дапамогі рабселькораўскім гурткам для рабселькор павінен вучыцца, як пісаць і аб чым пісаць.

Вось што піша ў газэту „Зьвязда“ селькор К

„Наша камуністычная партыя прызнала рабселькораўскую арганізацыю адной з форм рабоча-сялянскае грамадзкасьці, якая знаходзіцца ў самым шчыльным датычэньні з усімі галінамі штодзённага палітычнага жыцця і эканамічнага будаўніцтва краіны. Але яшчэ ня ўсюды зразумелі гэтую пастанову партыі, яшчэ ня ўсюды партарганізацыі кіруюць гэтым стыхійным рухам рабселькораў. Улетку ў нашым сельсавеце ня было ніякае працы з селькорамі. Мясцовая парт'ячэйка не звярнула на гэта увагі. Таксама ня было нісёму ніякае працы ўлетку ў Лядненскім раёне. Увесну гэтага году (17 красавіка) адбылася раённая канфэрэнцыя рабселькораў. У сваіх пастановах канфэрэнцыя адзначыла, каб часцей праводзіліся сходы, нарады, ці канфэрэнцыі рабселькораў, але ня гледзячы на гэта з 17 IV 27 г. ня было ніводнага сходу. Селькоры ня мелі пэўнага напрамку ў сваёй летняй працы. Нам неабходна жывое кіраўніцтва. На гэта трэба звярнуць Лядненскаму райкому КПБ і належным установам увагу“.

Гэткіх фактаў мы маем вельмі шмат. Усе яны гавораць аб тым, што ня досыць добра, ня досыць чула партарганізацыі адносяцца да кіраўніцтва рабселькорамі, ня ўлічваючы важнасьці рабселькораўскага руху і важнасьці кіраўніцтва гэтым рухам з боку партыі.

Партыя павінна дапамагчы рабселькорам. Рабселькор павінен быць аўтарытэтным таварышом, яго змётка павінна карыстацца таксама аўтарытэтам і падтрыманьнем. Узмацніць і палепшыць работу рабселькораў, значыць, перш за ўсё лепш уявіць і ўсвядоміць чарговыя задачы партыі і нашэе ўлады, на падставе гэтых задач вызначыць свае задачы, паставіць іх перад сабою. У гэтым, у першую чаргу рабселькору павінна дапамагчы партыя.

Раённыя і акруговыя канфэрэнцыі рабселькораў, якія ў некаторых акругах ужо пачаліся, а ў некаторых яшчэ будуць праходзіць, павінны даць пачуць рабселькорам, што ім кіруе партыя і што партыя на іх глядзіць, як на сваіх памочнікаў, як на лепшых прадстаўнікоў на фабрыцы і ў вёсцы, якія дапамагаюць нам будаваць сацыялістычную іспадарку.

Тая. Сталін закрываючыся ролі рабселькораўскае арміі, ганарыму наступнае:

„Мы дайшлі да таго перыяду, калі адным з асноўных падвыжнікаў у справе выпраўлення нашае будаўнічае работы, у справе выяўлення недахопаў, могуць стаць рабкоры і селькоры. Мы, можа быць, ня ўсе гэта разумеем, але для мяне зразумела, што з гэтага моманта павінна пачацца палепшэнне нашай працы. Гэтыя людзі уражлівыя, гараць іскрай праўды, жадаюць выкрываць усе недахопы і чагамі перагубляюць кій, жадаюць як-бы там ні было нашы недахопы выправіць. Людзі якія не баяцца куль, вось гэтыя людзі памойму, павінны складаць аснову з грунтоўных падвыжнікаў у справе высвятлення недахопаў, выпраўлення нашай партыйнай савецкай будаўнічай работы на мясцох“.

Наколькі гэта так, дык мы павінны сур'ёзна ўзяцца за дапамогу рабселькорам.

Канфэрэнцыі павінны даць штыршок да ажыўлення працы. Тут трэба будзе у першую чаргу абгаварыць пытанні дня, якія нас цікавяць. Узяць хоць бы такія пытанні, як калдагаворная кампанія, правядзенне ў жыццё маніфэсту Сясп ЦВК СССР, Кастрычнікавы з'езд у партыю. Гэта ж адны з галоўных пытанняў дня рабкораў і селькораў, аб гэтым можна шмат пісаць, але ж дагэтуль аб гэтым пішуць мала. Падыходзіць кампанія перавыбару саветаў Усё гэта моманты новыя.

Рэдакцыі акруговых газет у гэтым павінны адыграць вялікую ролю. Кожная акруговая газета павінна будзе абгаварыць разам з рабселькорамі пэўныя спецыфічныя моманты сваёй акругі, раёну, фабрыкі, заводу і нават вёскі, аб чым павінны будзе пісаць рабселькоры. Вось важнае і каштоўнае ў рабоце рабселькораў.

Нашы рабкоры і селькоры павінны ўмець свечасова рэагаваць на ўсе новыя моманты, яны павінны ўмець ісці ў нату з партыйнай яны павінны асвятляць на старонках нашых пралетарскіх друку ўсе тых баявыя пытанні, якія ставяцца партыі і савецкай уладзі.

Усе новае і жывое, якое адчуваецца ў нашай штодзённай рабоце, павінна знайсці поўны адбітак у дзейнасці нашае рабкорцускае арміі.

Рабселькоры павяля канфэрэнцыі павінны адчыць кіравніцтва партыі, падтрыманне партыйных ячэек, павінны адчуваць, што ім дапамагае партыя ў іх рабоце.

Добрае партыйнае кіравніцтва рабселькорамі, рабселькоры адчуваюць, яны гэта адчуваюць. Вось характэрны ліст у рэдакцыю „Звязды селькора“ (в. Бардзілаўка).

„Дзякуючы кіравніцтву райкампартыі наш селькораўскі гурток мае вялікі дасягненні. Гурток прыцягнуў увагу ўсіх сялян, завербаваў 212 падпішчыкаў на газету, з ліку 512 сялянскіх двароў. За год праведзена 16 сходаў селькораў і агульных выездаў у другія вёскі“.

Было-б вельмі добра, калі-б такія лісты атрымліваліся у большай колькасці, чым раней паданы тут ліст. Але на вялікі жаль, пераважаючая большасць прыпадае толькі на першы ўзор лісту.

Пытаньне выхаваньня рабселькора набывае ня менш важнае значэньне Гэта—адно з чарговых пытаньняў партыі. Трэба пры кожнай рэдкалегіі арганізаваць гурток рабкорау, або селькорау, трэба узмацніць кіраўнікамі тыя гурткі якія існуюць на паперы, а работы не праходзяць.

Рабселькораўскія гурткі не адчуваюць патрэбы ў вялікіх, не па сродках, яны могуць абыйсьціся кожны гурток сумаю ў 3 р. 25 к., выісаўшы часопіс „Рабоче-крестьянский корреспондент“ на цэлы год, гаткую суму змогуць выдаць усе гурткі. Мясцом, фабком і хатачытальня ніколі не адмовяцца ад выпіскі такога часопісі.

Апшэня рабселькоравая нарада, якая адбылася ў Маскве 28 ліпеня г. г. таксама адзначыла, што неабходна „дабца каб пры кожнай насыценгазе быў створан гурток рабселькорау (сыстэматычныя сходы і пісьмаўка ў насыценныя і перыядычныя газэты, а таксама і чытачоў“).

Змні перыяд лепшы час для разгортваньня гэтае працы і прапусьць яго нам нельга.

Толькі праз гурткі рабселькорау можна ажывіць насыценгазэту, падспыць якасьць зьмешчанага ў ёй матэрыялу, а разам з гэтым больш падняць і аўтарытэт насыценгазэты.

Усе гэтыя мерапрыемствы не зьяўляюцца новымі. Аб іх шмат пісалася і гаварылася. Трэба толькі памятаць важнасьць і карыснасьць рабселькораўскай працы. Кожная партыйная ячэйка, кожны член партыі павінны гэты цяжкі сабе, толькі такім чынам удацца вынішчыць усе недахопы ў рабселькоравескай працы. А гэты адна з чарговых і неадкладных задач партыі.

Привлечение масс к работе Контрольных Комиссий

Успешность деятельности контрольных органов определяется степенью привлечения общественного внимания и втягивания в работу по улучшению аппарата и борьбу с бюрократизмом широких слоев рабочих, крестьян и служащих.

Итоговые данные за последний год показывают, что в этом направлении достигнуты дальнейшие улучшения в смысле установления при обследованиях большей связи с низовыми профорганизациями, соворганами, партийными ячейками, производственными и экономкомиссиями, как путем вовлечения их в исследовательскую работу, так и путем постановки докладов перед ними о результатах обследований, также широкого освещения деятельности ЦКК-РКИ в печати.

Это видно из следующих фактических данных.

При проведении работ по упрощению советского аппарата выделенная с этой целью ЦКК-НКРКИ специальная группа вела свою работу в контакте с экономкомиссиями и ячейками учреждений (некоторые из них прорабатывали отдельные части программы непосредственно экономкомиссия НКФ, НКЗ, НКЮ и др., делались доклады на бюро и общих собраниях ячеек на экономкомиссиях и расширенных экономсоветах учреждений. Таких докладов работниками РКИ было сделано 45. Кроме того, членами ЦКК и членами коллегии НКРКИ делались доклады (27) на различных партийных и рабочих собраниях, на съездах, конференциях, горсоветах, окрисполкомах, а также в высших партийных, правительственных и профессиональных органах. Также широко было поставлено привлечение низовых профорганизаций к работе РКИ по упрощению хозяйственного аппарата (в Госторгбеле, Белавтопромторге, Центроспирте и др.).

Из отдельных работ, где была проведена значительная массовая работа, можно назвать — „Обследование безработицы, трудколлективов и общественных работ“, во время которого было проведено 10 докладов и обслужено до 300 рабочих и членов партии.

В связи с работой по проверке выполнения директив по режиму экономии в отделении Лесбела и на заводе „Деревообделочник“ было проведено 5 собраний (ячейки, производственной комиссии и собраний рабочих), как перед началом обследования, так и о его результатах.

При обследовании Центроспирта (проводилось в Минске, Витебске, Бобруйске и Гомеле) была установлена связь с профсоюзами, в ходе работ привлекались экономкомиссия аппарата районного управления центроспирта, производственные комиссии на 4-х предприятиях, ставились доклады на 4-х производственных совещаниях обследованных предприятий, а итоговый доклад был заслушан на расширенном заседании ЦП союза пищевиков.

При проведении обследования „Производительность труда и зарплата в предприятиях ВСНХ“ на фабрике „Двина“ (Витебск) был созван партком фабрики, где был заслушан доклад дирекции „О состоянии производительности труда и зарплат“ с докладом инспекторов. Кроме этого, во время обследования были созваны собрания райкомов и стенокоров и членов КСМ на которых делалась информация об обследовании. На заводе „Дюбаль“ и „Коминтерн“ (Барисов), помимо информации об обследовании на бюро ячеек, заседаниях завкомов, ставились доклады зав. зав. дами с докладами инспекторов на партактиве и производственных совещаниях. Весьма активное участие принимали как члены партии, так и беспартийные рабочие в обсуждении поставленных перед ними вопросов. Собраниями отмечался „правильный метод работы РКИ в отношении теснейшей связи с массой рабочих и ознакомления и втягивания их в работу по обследованию“. При обследовании Госкожзавода (Минск) принимали участие предфабкома и секретарь ячейки.

В обследовании тарифно-конфликтных комиссий и трудсесий принимали участие 4 фабзавкома предприятий и 2 месткома учреждений (Минск), а при обследовании работы примирительных комиссий при РИК'ах и трудсесий нарсудов принимали непосредственное участие представители райкомов профсоюза Рабземлес (2 х райкомов в Могилеве и 2 х в Минске); по вопросу о выполнении колдоговоров и задолженности по зарплате принимали участие ЦЛ союзов строителей и бумажников, транспортных рабочих, кожевников, Медсантруд и Рабземлес.

Значительная работа по вовлечению широких масс была проведена во время проверки снижения цен к которой были широко привлечены ланочные и ревизионные комиссии, секции РКН горсоветов и другие общественные организации. НК РКИ было проведено широкое совещание ревкомиссий центральных и других организаций гор. Минска по вопросам участия РК в работе по снижению цен и выработан ряд предложений в этом направлении.

В отдельных случаях созывались групповые собрания ячеек для обсуждения вопросов, относящихся к работе нескольких учреждений. Так, результаты обследования банковской системы были широко обсуждены на открытом групповом собрании ячеек банковских учреждений; результаты проверки использования целевых кредитов были обсуждены на групповом собрании ячеек.

Кроме того, практиковалось привлечение сов'ячек и низовых проф. органов на заседания ЦКК НКРКИ по вопросам работы их учреждений (предприятий), а также дача поручений по проверке и исследованию рабсельскеровских корреспонденции (до 50 случаев поручений). В новом плане работы НКРКИ эта практика еще более усиливается. В будущем году намечено привлечение сов'ячек (и экономкомиссий) ревкомиссий и производственных комиссий к проверке выполнения директив ЦКК-РКИ и, в частности, путем выделения для них определенного числа тем проверочного характера.

В деревне, при проведении обследований, связь с массами достигалась путем докладов на крестьянских собраниях (обследование практики с.-х. налога, колхозов), на заседаниях пленумов сельсоветов и райисполкомов, обследование низового соваппарата) и привлечение к этой работе работников сельсоветов и РИК'ов. Но на этом участке связи с массами достижения пока незначительны.

Слабо еще привлечение комсомольцев к непосредственной практической работе РКИ—при обследованиях. Так, по всем КК комсомоль-

ские ячейки привлекались лишь в 28 случаях и то преимущественно по вопросам, связанным с работой комсомола (56 членов КСМ)

Также недостаточно привлечены *делегатские собрания женщин*. Практическое участие их пока не считается в единицах (единичные случаи привлечения к расследованию жалоб при бюро жалоб НКРКИ, по всем ОКК привлекалось к работе 9 делегатов и 42 женщины. Более систематическое участие делегатов достигается через секции РКИ при горсоветах, но работа их в секциях еще не обобщена)

Касааясь участия масс в работе контрольных органов, необходимо особо остановиться на деятельности *секции РКИ при горсоветах*, являющихся, как показала опыт, одной из лучших форм втягивания рабочих масс в борьбу с бюрократизмом и работу по улучшению госаппарата, и в общую работу КК-РКИ.

Секции РКИ организованы при всех горсоветах в окружных городах СССР — их 6 имеют 375 чел. членов и кандидатов горсоветов и еще 12 прикрепленных для работы в этих секциях женщин-делегатов, в общем 387, почти членов секций 153 рабочих от станка, что составляет 40,8 %. Секции РКИ занимались разнообразными вопросами, но наибольшее внимание уделяли вопросам, интересующим широкие рабочие массы, как, например, снижение цен (особенно широко провела эту работу секция РКИ Витебского горсовета), рационализация окружного аппарата (Минск). Из таких же вопросов, занимающих значительное место в работе секций отметим — обследования бирж труда, комгостов (Минск и др.), жилищаришест, столовых (Орша), состояния больниц, телефонного городского хозяйства, театров, т. коллективов и т. д. Некоторые секции проводили работу по изучению таких специфических вопросов, как закрытие пивных на окраинах, около рабочих предприятий (Витебск), как ведется борьба с проституцией (Гомель) и т. п. вопросы.

Общий итог в отношении связи и привлечения массовых организаций к работе КК-РКИ в Белоруссии выражается в следующих цифрах: всего было привлечено к обследованиям ЦКК НКРКИ 25 экономкомиссий (месткомов), 25 сов'ячек Производственных комиссий и советов (фабзавместкомов), а также парт'ячек привлечено было 10. Из руководящих профорганов привлечено 10 ЦП союзов и их окружных отделений. Особо надо выделить, как наиболее систематическую связь с профсоюзом совторгслужащих. Наибольшая масса привлеченных к работе КК-РКИ падает на членов партии (75—80 %), комсомольцев привлечено не больше 8—10 %, и, как недостаток, нужно отметить еще очень слабое привлечение беспартийных, в особенности рабочих. В связи с тем, что в истекшем году проведена была большая работа по рационализации аппарата, в числе привлеченных большое количество служащих и работников учреждений (до 20 %). Привлечение крестьян пока еще почти отсутствует (до 25 случаев).

Доклады ЦКК-РКИ на массовых собраниях было сделано 102, из них на рабочих собраниях 8,7 %, на массовых собраниях служащих — до 11 %, остальное число докладов на различных партсобраниях и конференциях. Вместе с числом докладов, проведенных окружными КК — общее количество докладов органов КК-РКИ Белоруссии на массовых собраниях вырастает в довольно внушительную цифру — 345. Надо еще помимо сказанного здесь о массовой работе добавить, что в центральных и окружных органах печати Белоруссии за освещаемый период (с января до ноября) было помещено более 430 различных печатных материалов (в этом числе 211 руководящих информ. статей и фельетонов) о работе КК-РКИ.

Не останавливаясь на достигнутых результатах, ЦКК при намечении плана деятельности ЦКК РКН на 1927—1928 год приняла ряд положений в сторону дальнейшего усиления связи с массами.

Прежде всего принято за правило, что ни одна работа, сколь-нибудь имеющая общественное значение или интерес для определенной группы трудящихся, не может считаться законченной, если о ее результатах не будет сделано доклада и освещения в печати.

Должно быть усилено привлечение представителей ячеек ЛКСМБ делегатов житодела, работников чечомкохузов и производственных совещаний к общественным работам. ЦКК РКН так путем включения их в число участников обследования комиссий, так и путем вопросов и бесед по вопросам обследования, то есть путем подбора выводов и предложений обследования с группами трудящихся практиковать для этой цели работу во время свободное от работы привлеченного (в особенности рабочих).

При постановке докладов об этой работе особое внимание на увеличение докладов на массовых собраниях рабочих, крестьянских на сходах и конференциях. В соответствии с деятельностью ЦКК РКН контрольные комиссии должны принять меры к использованию материалов работы ЦКК РКН и общей партийной, а также привлекая к освещению вопросов деятельности ЦКК РКН, помимо членов ЦКК, также агитационные кадры парторганизации.

Необходимо усилить освещение в печати результатов и отдельных моментов обследования, в особенности освещение отдельных проявлений бюрократизма, волокиты и освещение результатов расследований по рабочекоровским замечкам, как в печати, так и на рабочекоровских совещаниях.

Секции РКН при горсоветах должны быть шире привлечены к расследованию жалоб и заявлений об отдельных недостатках работы госаппарата. Целесообразным признают проведение открытого разбора отдельных жалоб на местах с привлечением к их разбору соответствующих организаций.

• • •

В заключение нам кажется неизбежно интересным обратить также внимание на статью тов. Будного „Большевик“ № 18 за тек гл., в которой выдвигаются некоторые новые моменты по вопросам привлечения масс к борьбе с бюрократизмом и работе по улучшению госаппарата.

Автор считает, что при обследовании РКН какого-либо треста, следует включить в комиссию, выделяемую для этого обследования, представителем рабочей массы, специально избранным общим собранием рабочих. При этом нарушится „конституция“, сводящаяся к тому, что во всякие такие комиссии входит специальный представитель организации, зачастую также обзор критичности и ставящийся от массы. Но если „конституция“ нарушится — тем лучше. Я думаю, что уж действительно лучше демократия без „конституции“, чем „конституция“ без демократии.

Далее автор указывает „почему, скажем, не назвать себя советом рядовых рабочих нескольких заводов в шахты, чтобы обследовать состояние народного образования с тем, чтобы предложения этих рядовых рабочих действительно легли в основу действительных улучшений дела народного образования?“

В качестве еще одной новой формы в цитируемой статье выдвигается т. н. „советский день“.

„У нас на каждом заводе есть партдень, профдень, день молодежи и проч. Почему же не выделить день в неделю или на первое время хотя бы в месяц для всех рядовых рабочих и организовать обмен мнениями о недостатках нашей госаппаратуры с тем чтобы деловые предложения рабочих легли в основу действительно улучшения каждого „советского дня“ доставить СССР тысячи деловых и важных предложений рабочих по улучшению нашего госаппарата во всех его областях. Действительное осуществление этих предложений сблизит рабочие массы с госаппаратом“.

По нашему мнению эти предложения заслуживают безусловного внимания партийных организаций и контрольных органов. Надо почти более решительно по пути дальнейшего выявления рабочих масс в государственное строительство, в борьбу с бюрократизмом, за улучшение госаппарата.

НА МЯСЦОХ

Б. Шпiтальнiк

Вынікі вылучэння і далейшыя задачы

(Мазырская акруга)

Пытанню вылучэння партыйных і беспартыйных рабочых і сялян на кіруючую працу займае ўсё час шмат увагі партыйнай арганізацыі. Цэнтральны Камітэт УсеКП(б) у сваёй пастанове ад 7 сакавіка 1927 г. адзначаў:

„Задача сапраўднага падвышэння і прыбліжэння к масам усёй сыстэмы кіравання, вылучаючы XIV З’ездом партыі і XV Партконференцыя, можа быць развязама ў першую чаргу праз вылучэнне пасталую кіруючую працу ў дзяржаўных, гаспадарчых і апаратных апаратах звязаных з масамі і шчырых рабочых (партыйных і беспартыйных) і найбольш блізкіх да спецыяльнай улады перадавых сялян (партыйных і беспартыйных)“—(з рэзалюцыі ЦК УсеКП(б)).

Гэтая задача, істотна, атрымала свай практычнае вырашэнне ў працы партыйнай акруговай арганізацыі як вылучэннем, так і правядзеннем працы з вылучэннямі і правядзеннем заход стэржнёў і сакратароў Агудраўдэнняў згодна па пытаннем вылучэння і г. д.

Праведзенная праца па вылучэнню характарызуецца наступнымі данымі:

Усяго вылучана	З іх па спецыяльнаму складу:					Па партыйнасці				
	1	2	3	4	5	1	2	3	4	5
	120	10	3	10	0	20	86	6	37	100
	55%	2,4%	12,4%	7,7%	22,5%	66,7%	100	28,7		

З усяго ліку вылучэнцаў жанчын — 8, або 6,2 %, з іх работніц — 4, служачых — 3, іншых — 1.

З прыведзеных даных відаць, што пераважнае месца ва ўсім вылучэнні займаюць рабочыя (55 %), пры чым з усяго ліку вылучаных рабочых, ад варыянтаў займаюць 38 %. Трэба адзначыць, што ня гледзячы на агульны рост і пашырэнне працы па вылучэнню, колькасць неапраўдаўшых сябе на працы нязначная (з усяго ліку вылучэнцаў 13% былі зняты з працы, з іх: частка неапраўдаўшых сябе і частка якая адышла па свайму асабістаму жаданню).

Да недахопаў у гэтай працы трэба аднесці:

а) Нязначнае вылучэнне беспартыйных сялян беднякоў (усяго вылучана 12,4 %), аотракоў і сельска гаспадарчых рабочых (2,4 %) пры значным усе яшчэ вылучэнні за лік служачых (22,5 %).

б) Слабае вылучэнне на розныя кіраўнічыя працы апраўдадушых сябе на грамадскай працы камсамольцаў.

в) Усё яшчэ невыстарчальнае вылучэнне на кіраўнічыя працы жанчын-работніц і сялянскіх бабачак, бяднячак і лепшых сярэднячак) грамадзяншніц

На нацыянальнасці вылучэнны размяркоўваюцца наступным парадкам:

Усяго вы- лучана	З іх			
	на а.г.р.	на прасф.	на сельск.	на ішых
129	75	40	7	7
	58%	31%	5,5%	5,5%

Такім чынам з гэтых даных відаць, што вылучэнне шло пры правільных судаводных асновах нацыянальнасцю (беларусаў, яўрэяў, расейцаў і палякаў).

Вылучэнцы па галінам і маштабам работы размяркоўваюцца:

З іх па маштабу работы:

Галіны работы	на а.г.р.	на прасф.	на а.г.р.	на раёх.	на нізав.
Гаспадарч.	31	1	5	6	19
Прасфесійн.	46	—	10	23	13
Савецкая	23	2	4	12	5
Партыйная	6	—	—	6	—
Кааперацыйн.	15	—	—	2	13
Культурн.	2	—	—	2	—
Камсамольск.	6	—	2	4	—

З гэтых даных відаць, што вылучэнне у аснўным шло па ліку гаспадарчых (21%), прасфесійна-адукацыйна (35%), і савецкай (18%) пры значным ліку вылучэння на акруговую і раённую працу.

Як падкрэслівае неабходна адзначыць, — невыстарчальнае вылучэнне на кааперацыйную работу наогул пры адсутнасці вылучэння зусім на акруговую кааперацыйную работу.

Наогул у становішчы вылучэнцаў ажываюць раней назіраўшыся моманты пазорызавання матэрыяльнага становішча вылучэнцаў (такія выпадкі яшчэ маюцца але ў меншым меры, чым яны былі раней); аддаецца большая увага з боку кіраўнікоў устаноў да вылучэнцаў у сэнсе азначэння іх з працай, аказання ім дапамогі ў працы і г. д. Аднак, у працы з вылучэнцамі і нягледзячы на практычна самаго вылучэння наглядна яшчэ цалым шэраг недахоп у галінах, з якіх зьяўляюцца

а) Невыстарчальныя разгорнутасці сталей працы з вылучэнцамі, шляхам практыкавання перыядычных нарад у мэтах вырашэння шэра-

гу питанняю, якія сприяли-б піднянню кваліфікації, зв'язані масові і знаємства вилученця з працівниками асоційованих галузей.

б) і далі будуть являтися випадки, коли працівники підприємств і підприємств да вилученця у вигляді несподіваного аказання їм допомоги у праці і перевантажувати їх різними (а підчас і дробними) працями, що не дає магчымасці вилученцям кваліфікації і расхвату на даруваній їм праці.

в) Слабая сувязь більшої частки вилученця з вилучаємий їх май і ажыдцяўенне готий сувязі толькі у часі правядення справа задачних або выбарчих кампаній.

г) Бывають випадки, коли вилучення з боку некоторых кірауничых органау технікі вилучення і кваліфікації вилученцям, злічваючы ў вилученці перасування работнікаў і неладных у вилученці кваліфікації (регістратора ў машиністстві, ніжнійша у вилученці і прыклавчыкі і г. д.).

д) Адеутнасьці аднаведнага вучоту як вилученця, так і активістских, якія паступово мовлять быць вилученці на рознік кірауничую працу.

Адазначаючы істаціны і асабна важнысь праці на вилученці рабочых, батракоу, бедных і середнякоу на кірауничую працу вилученця перед нами істаці задачі на далейшаму правяденню істаці праці.

Асоціаная задача у готым напрамку павінна быць - усе большае ўзмацненне праці на вилученці рабочых, батракоу і середнякоу, а таксама і бедных і асабна важнысь праці на вилученці рабочых, батракоу, бедных і середнякоу на аказную і аспадарчую, кааперацыйную, савецкую, профэсійнальную і іншую працу і ў даным выпадку, першачарговай задачай вилученця згуртаваньне маючагася актыву навокал партыі, Саветау, кааперацыі і г. д.

Аб готым досвідзе яскрава было адазначана у разалюдзі: рэзюмэ Акруговага Камітату КНД (сакавік 1927 г.) на пытаньні аб унутрыпартыйным становішчы партыйнай арганізацыі «Асаблівую увагу зняймуць на ўзмацненне апрацоўкі найбольш блізка стоячага да партыі высковага актыву, выключна з батракоу і беднякоу, а таксама і середнякоу, у поўнай меры праявіўшых ададанасьці інацірэсам партыі».

Неаходна таксама падняць яшчэ больш ададанасьці ўстаноу асабліва кірауничую ўстаноу і прадпрыемстваў за правільнае скарыстаньні вилученця, за поўнае аказаньне їм дапамогі і падтрымкі іх у праці.

Сов'ячейки в борьбе с бюрократизмом

(Бобруйск)

Бобруйский Окружком КПБ проверил выполнение директив советскими ячейками о работе по рационализации, борьбе с бюрократизмом и другими недостатками советского и хозяйственного аппарата. В результате выяснилась богатейшая картина этой работы.

Директивы ЦК ВКП о борьбе с бюрократизмом от 15-го ноября 1926 г. в советских ячейках обсуждались только в городе Бобруйске по предложению Горкома КПБ. В районах сов. ячейки этой директивы не прорабатывали. В сов. ячейках города Слуцка ставился специальный вопрос комиссией бывшего окружкома.

На оживление этой работы повлияла в некоторой степени гласная кампания в „Звезде“ которая пробудила инициативу отдельных партийцев и ячеек.

Вследствие отсутствия систематизированных практических указаний со стороны партийных комитетов особенно в районах, работа проводится отдельными членами партии, беспартийными работниками и организациями за редкими исключениями почти без всякого планового руководства со стороны советских ячеек. Поэтому эффект работы до сих пор недостаточный. Хотя в розницу (разрозненно) работа проводится большая, каждое учреждение может привести целый ряд примеров рационализации работы. Если и предусматривается, в части ячеек, в плане работы по рационализации, то ставятся слишком общие и трудно выполнимые задачи и в большинстве случаев не выполняются. В активную работу втянута только небольшая часть ячейкового актива, остальные товарищи совершенно почти не участвуют в работе.

На собраниях ячеек ставятся, по преимуществу, общие отчетные доклады руководителей учреждений, организации, выносятся резолюции, указывающие общее направление в работе, и мало уделяется внимания вопросам рационализации и борьбы с бюрократизмом. Специальные доклады о рационализации и отдельных отраслях работы учреждений, за редкими исключениями (ячейка админработников) не ставятся. Систематическая проверка выполнения директив и учет работы отсутствует или поставлен очень слабо.

На общих собраниях сотрудников отчетные доклады администрации, а тем более о рационализации аппарата ставятся совершенно недостаточно. Когда же такие доклады ставились, то давали самые положительные результаты в смысле солидарности сотрудников с администрацией, улучшения работы и проведения намеченных мероприятий (ячейка админработников в Бобруйске и при Слуцком горсовете).

У отдельных администраторов партийцев есть недооценка роли профсоюза в деле воспитания сотрудников в духе труддисциплины. Один администратор, например, заявляет: „Экономкомиссия не должна тыкать

носа в вопрос поднятия дисциплины, т. к. профсоюз и поднятие дисциплины, как вода и огонь".

Большую роль выполняют стенгазеты в деле воспитания сотрудников и борьбы с бюрократизмом, там, где они систематически издаются (ячейка при Слуцком ЦРК и админработников в Бобринске). Но стенгазеты в большинстве своем выходят нерегулярно, «по праздникам», а при отдельных сравнительно крупных учреждениях, даже вовсе отсутствуют (Слуцк).

Со стороны сов. ячеек отсутствует правильное партруководство стенгазетами и работа со стенками. Стенгазеты до сих пор даже не реорганизованы на основе последних решений ЦК ВКП о расельковском движении. Стенфоры и вообще сотрудники сов. учреждений не достаточно освещают жизни своих учреждений и работу по рационализации и борьбе с бюрократизмом — достижения и недостатки в окружной и центральных газетах. Комячейки не проверяют заметки стенных и центральных газет.

В той работе ячеек, которая ими проводилась, первое место занимает поднятие трудовой дисциплины, сокращение изъятий, борьба с безхозяйственностью и растратами. В то же время недостаточно уделяется внимания упрощению отчетности (сокращение или упразднение отдельных анкет, ведомостей, книг и т. д.), устранению параллелизма в работе, канцелярской волокиты, борьбе с задержанностью, улучшению состава служащих, борьбе с протекционизмом и кумовством.

Упрощение отчетности проводится, главным образом, по инициативе центра. Одни администраторы Окрасдин отдела даже не могут себе представить, как можно в таком централизованном ведомстве ввести изменения отчетности. Советские коммунисты все же это увидели и был составлен проект с объяснительной запиской центру. Нововведение было санкционировано и применено в республиканском масштабе.

Товарищи из сов. ячеек обычно считают, что в их учреждениях параллелизма в работе и канцелярской волокиты, а также протекционизма и кумовства нет. Это лишь доказывает, что ячейки на эти стороны мало обращают внимания. Например, в Оксельхозхозе была принята по протекции на работу счетоводом дочь крупного спекулянта. Об этом много говорили члены профсоюза, но ячейка ничего не предприняла. В Окрхо по протекции была принята на работу в библиотеку дочь бывшего председателя дворянства и затем вступила в члены профсоюза, на это ячейка также не реагировала.

Отдельные комсомольцы принимают активное участие, но в целом ячейки недостаточно вовлекают комсомольскую массу в работу экономкомиссии и совещаний. Вследствие малой квалификации комсомольцев и текучести состава затрудняется участие их в активной работе. Руководство парт'ячеек комсомолом в этой части недостаточное, поэтому, например, в Осиповичской ячейке КСМ была попытка специально выделенной комиссией произвести ревизию в райстрахклассе и финчасти РИК'а с целью установления фактов бюрократизма, помимо соответствующих органов. Отдельные комсомольцы недостаточно внимательно относятся к служебным обязанностям (ячейка при Слуцком ЦРК и админ. отделе).

Вмешательства парт'ячеек в административно-распорядительскую работу не было. Между администрацией и парт'ячейкой в общем конфликтов на почве улучшения работы не бывает, за отдельными исключениями. Но тем не менее отношения нельзя считать вполне нормальными, так как большинство мероприятий администрации-партийцы проводят кабинетным порядком без согласования с ячейкой в целом, а в

лучшем случае после переговоров с секретарем ячейки. Из 4-х проверенных ячеек только в одной (админработников № 1) администрация согласовывает свои нововведения. Если были случаи обхода администрации этой ячейки, то ячейка у нее требовала исчерпывающих объяснений.

Подбор работников и выдвижение хотя бы внутри учреждения в большинстве случаев проходит помимо советских ячеек и месткомов. Администрация обычно согласовывает эти вопросы с райкомами (горкомом) обходя ячейку. Слабость связи администраторов-партийцев с ячейкой иногда усугубляется тем, что глава учреждения прикреплен к другой ячейке. Таких случаев, правда, имеется немного. Рядовые партийцы, когда у них бывает какое-либо недоразумение по службе очень часто, минуя ячейку, обращаются непосредственно в райком или горком, а то и выше.

Администрация (напр. в Слуцком ЦРК) зачастую не считается с указаниями отдельных партийцев, а тем более комсомольцев и беспартийных сотрудников, и ячейка в целом не ставила вопроса о призвании к порядку партийца (председателя ЦРК). Ввиду невыполнения администрации решений ячейки, последняя перестала помогать администрации в ее работе, а отдельные партийцы даже впали в хвостизм. Вместе с беспартийными иногда ноют по поводу тех или иных неурядиц, а мер никаких не принимают.

Замалчивание недостатков со стороны других проверенных ячеек в целом, за исключением менее развитых и менее активных партийцев, нет.

На совещании актива советской ячейки в Осиповичах товарищи высказались, что отработчики не терпят критики недостатков и деловых указаний. Это отталкивает даже партийцев от борьбы с бюрократизмом, вызывает пассивность. А с другой стороны, есть чрезмерная придирчивость к руководителям на недостатки.

Работа экономкомиссий и экономсовещаний в последнее время не сколько оживилась, и имеются некоторые положительные результаты по изучению работы, выявлению инициативы и т. д. Но эти достижения далеко недостаточны. Заседания их созываются нерегулярно, выполнение планов недостаточное, вопросы прорабатываются поверхностно. Принципы НОТ при изучении отдельных вопросов нигде не применяются. Когда говорят о НОТ, товарищи принимают это, как пустое фантазерство. Тезисы к XV Съезду говорят прямо, что серьезная рационализация невозможна без самого широкого участия в этом науки. Что это трудная штука, верно. Но дело в том, что мы более грубые и явно бывающие в глаза недостатки почти устранили, а дальше можно двигаться в основном путем коренной переделки системы работы. Скажут в ответ, что такие задачи — функции ЦКК-РКИ. Верно. Но в то же время необходимо широкое участие партии и рабоче-крестьянских масс в деле рационализации, а это возможно при их культурном росте. Но если оставить в стороне НОТ, то мало уделяется внимания мелочам повседневной работы.

Чистая постановка вопросов сокращения штатов отталкивает сотрудников. Совещания бывают с малым участием сотрудников (Слуцкая почта), а в некоторых учреждениях они вовсе не созываются (горсовет, отделение госбанка и милиция в Слуцке).

В экономсовещаниях коммунисты участвуют. Но коллективное правильное руководство комфракциями месткомов в этой части со стороны ком'ячеек отсутствует. Руководство по профлинии также недостаточное. Партруководство со стороны ячеек затрудняется иногда тем,

что в составе выборных префторганов, а также в экономкомиссиях отсутствуют партия и комсомолы. Ячейка ОкрЗО к местному „прикрепила“ партийца, но отчета его не ставила.

Экономкомиссии твердо не знают своих функций (Осиповичи и др.). Они иногда берут на себя функции администрации (м. к. при Окр. с.-х. союзе) и выносят решения „предложить администрации сделать то-то“ (почтово-телеграфная контора в Слуцке). Наоборот вследствие предпринятости вопросов в административном порядке убивается всякая инициатива сотрудников, а предложения на экономсоветах в таких случаях принимаются механически, в порядке информации. Есть случаи отказа администрации делать доклады на экономсоветах (Окрсельхозсоюз).

Институт партторгов по учреждениям в большинстве ячеек отсутствует, поэтому ячейки своей работой по рационализации и борьбе с бюрократизмом не охватывают все учреждения (яч. при Слуцком горсовете и окрсельхозсоюзе). Многие постановления ячеек носят общий характер и недостаточно конкретны. Это объясняется отчасти тем, что ячейки, обслуживая несколько учреждений, не знают их, и поэтому не охватывают их своей работой. Вследствие этого большое значение имеют совещания коммунистов по учреждениям; опыт работы этих совещаний себя вполне оправдал (яч. админработников).

Однако, вследствие отсутствия точно определенных партдиректив об этих совещаниях, в ячейках имеются неясности и поэтому совещания в некоторой степени затупивают роль экономкомиссий и совещаний.

В некоторых районах (Гомельском, Слуцком) отсутствует сов. ячейка, которая бы объединяла партийцев РКН-а и др. районных учреждений и была бы ответственна перед райкомом за рационализацию, борьбу с бюрократизмом и др. недостатками. В других районах ячейки в райцентре существуют при месткомом или сельском совете, и поэтому ими почти совершенно не уделяется внимания борьбе с бюрократизмом в районных учреждениях, так как этими учреждениями руководят непосредственно райкомы, а последние не в состоянии уделять внимания мелочам повседневной работы районных учреждений. Райкомам надо больше привлекать ячейки, расположенные в райцентре, к работе по борьбе с бюрократизмом и рационализации аппарата.

Вследствие частых реорганизаций, которым подвергается советский и хозяйственный аппарат, и мероприятий по сокращению штатов, беспартийные сотрудники находятся под постоянной угрозой увольнения, поэтому у них есть боязнь „нагнать начальству“, они открыто недостаточно высказывают известные им недостатки. Иногда сокращение проводится без надлежащего изучения нагрузки работников и необходимого проведения упрощения работы параллельно сокращению штатов, получается иногда прямой ущерб работе. Например, финчасти Оси-повичского РИК-а сократили одного технического работника, а работу не сократили; в результате оставшийся аппарат не справляется с работой, в частности многочисленные жалобы крестьян на неправильное исчисление налога остаются долгое время нерассмотренными. Крестьяне в неведении, ворчат на райисполком. В общем, не продуманное и проведенное спеша сокращение не привело к уменьшению бюрократизма, а его увеличило. Этот пример нам следует иметь в виду при работах по сокращению штатов не для того, чтобы отказаться от сокращения, а чтобы одновременно проводить упрощение работы.

Коммунисты иногда не являются примерными по службе для беспартийных. Случаи невнимательного отношения к работе отдельных

партийцев ячейки редко обсуждают администрация не всегда ставит вопрос о подобных явлениях в ячейке. Ячейки должны требовать от партийцев и комсомольцев безусловного примерного отношения к служебным обязанностям, добросовестного и в срок выполнения поручения, своевременной явки на работу, не допускать отлучек с работы и т. д.

Все эти моменты, выявленные в результате изучения опыта работы, советским ячейкам и райкомам необходимо иметь в виду при дальнейшем разветвлении работы по борьбе с бюрократизмом и прочими недостатками сов. аппарата.

Н. Разумоў

Правядзенне беларусізацыі ў Залінейным раёне г. Гомелю

Рашэння партыйнага канфэрэнцыя падарываючы працу ва ўсіх галінах партыйнага, прафесійнага, таскадарства і культурнага будаўніцтва, прыдава максымум увагі напісання практычнаму правядзенню беларусізацыі. У гэтых умовах і ставалася перад Райкому гаворыцца „Канфэрэнцыя адзначае, што ў выніку прынятай лініі Райкому і правядзення задавальняючай выкарыстанай працы па пытанням нацыянальнасці, пераход у настрой партыйнае масы і рабочых у адносінах да практычнага правядзення беларусізацыі і даручае Райкому неспаслабляць тэмпу працы ў гэтай галіне“. Першая палова працы Райкому ў галіне беларусізацыі была накіравана ў бок шырокае выкарыстанай кампаніі перад усімі працоўнымі масамі дыяктыку партыі па пытанням нацыянальнасці і беларусізацыі, а за тым мы прыступілі, к вывучэнню беларускай мовы, уключаючы беларусізацыі па ўсім напрамку. У сучасны момант на педставе падліку скарачэння тэрмінаў па правядзенню беларусізацыі ў Гомельшчыне, мы іскрапалі увагу ўсіх арганізацый на ўзмацненне тэмпу беларусізацыі. Вагучыя арганізацыі правядзена Алесам Асвятцы па беларусізацыі школ і настаўніцтва. Перад пачаткам навучальнага году па прадпрыемствах праводзіліся раз'ясняльныя гутаркі і даклады па арыентацыйнаму паяну беларусізацыі школ і гэтак жа пытанніе прапрацоўваліся і на сходах бацькоў. Такім чынам мы маем па раёну наступны малюнак:

На участках чыгуўкі, далучаных да БССР у гэтым годзе ва ўсіх лінейных школах у першых групах працы прыводзіцца на беларускай мове, у іншых пачынаючы з трэцяе групы беларуская мова выкладаецца, як прадмет. З пяці дашкольных груп толькі дзве расейскія, а астатнія — беларускія. На лініі ўсіх устаноў профобра беларуская мова уведзена, як прадмет, таксама і ў школах палітасветы. Добра падобраны склад выкладчыкаў беларусаў; апроч таго перад пачаткам навучальнага году былі арганізаваны курсы па беларусазнаўству для 20 настаўнікаў. Асабліва востра стаіць пытанне аб водпуску сродкаў на беларусізацыю. Другі год як накіроўваецца адпаведны каштарыс і ў Саюзнам БССР і, нарэшце, у сучасны момант пасланы каштарыс у ЦК шляхоў з хадайніцтвам аб водпуску крадытаў на беларусізацыю. Праўленне Заходніх чыгунак ня можа вылучыць крадытаў на гэтую вельмі шматлікую патрэбу. Адсутнасць асыгнаванняў на беларусізацыю школ моцна перашкаджае гэтай справе.

Разгорнута нагромная праца па вывучэнню беларускае мовы сярод партарганізацый. Поўнасьцю ахоплена вячэрняя саведкая партшкола, складаючаяся з 5 груп, ахоплена палітшкола II ступ. і частка палітшколы I ст. Робацца заходзі к поўнаму абслугоўванню партыйнага актыву, але вялікая нагрузка працаю апошняга, зьяўляецца значнай перашкодай

у справе здыскеннення гэтай неадкладнай задачы. Мелі месца зрывы заняткаў дзякуючы вялікай нагрузцы партактыву.

Па лініі прафсаюзаў таксама маецца вялікі зрух у гэтай галіне адбываюцца чытанні на прадпрыемствах у абедзеныя перапынкі па пытанніям беларусізацыі, арганізавана ў гурткоў па вывучэнню беларускае мовы сярод сяброў прафсаюзу. Аднак, частка працоўнай масы да гэтага часу адносіцца да беларусізацыі бяздзяльна. Паскобныя таварышы разважаюць яшчэ „няхай вывучаюць беларускую мову служачыя, а мы і так абходзімся“. Гэта кжэ аб тым, што гэтая частка працоўных не ўявіла сабе сутнасці пытанню нацыянальнае палітыкі, што тут неабходна шгодзенная, бодзёй і глыбленая разлімаваючая праца, як па лініі прафсаюзных, так і партыйных арганізацый.

Вялікаю перашкодаю пры правядзенні ў жыццё намічаных плянаў беларусізацыі з'яўляецца адсутнасць пэўнае колькасці матэрыяльных сродкаў на аплату выкадчыкаў беларускае мовы, і ў першую чаргу па абслугоўванню партыйных школ і гурткоў. У вайштарысе па партыйных няматацыі па вучэбныя гадзіны беларусізацыі, па лініі напкамсці таксама не даюцца грошы для гэтай мэты. Неабходна Акрывічлікому і Акружкому заўважыць гэтае з'явішча і вынайсці сродкі, каб палесціць бесперабойны ход працы беларусізацыі па усім лініям. І ў усёй гэтай аймабуджыванне можа вылімаваюцца, як ухіл у бок паслабасці самой беларусізацыі. Успрымаючы-ж разам сумесна са усімі нацыянальнага усвешчальвання, карысна для кожнага, самім жыццём вымагаюцца усюды вывучэнне беломовы, сталае і неадкладнае.

Партыйным і прафсаюзным арганізацыям неабходна з асабліваю ўвагаю і чутасцю падыходзіць да усіх мерапрыемстваў у галіне выканання партдырактыў вышэйшых партарганіаў па пытанню беларусізацыі, зацясыпечваючы бесперабойную працу кожнага гуртка, кожнай групы рабочых і служачых. Адначасна з разгортваннем працы новых гурткоў нам трэба тэрмінова налегчы на ўкараненне аэлемэнтаў беларусказнаўства ў клубы і ленинскіх кутках. Самым хворым месцам нашай працы тут з'яўляецца слабае распаўсюджанне беларускага друку. Нават сярод партарганізацый няма належнае увагі к падпісцы на цэнтральныя органы нашай партыі „Звязда“, а ўжо-ж гэтага ня кажучы аб тым, што яна дае кіруючыя матэрыялы па усім галінам партыйнага і гаспадарчага будаўніцтва, яна служыць таксама матэрыялаю прыладаю у справе вывучэння беларускай мовы. Трэба даваць перацому і ў гэтай частцы.

Усе гэтыя пытанні прадугледжаны нашым плянам па практычнаму правядзенню беларусізацыі ў рашце. Неабходна, каб у гэты зімовы перыяд уся наша праца праходзіла пад лозунгам яшчэ большага ўзмацнення якасці гэтае працы і ўзмацнення тэмпу беларусізацыі.

Тэзісы тав. Хацкевіча па дакладу аб беларусізацыі на прэзыдыуме Савету Нацыянальнасцый ЦВК СССР

(7 кастрычніка 1927 г.)

1) Царская палітыка ў Беларусі пакінула ў спадчыну гаспадарчы і культурны заняпад. Гэты заняпад абумоўліваўся асаблівай палітыкай царскага ўраду, як у адносінах эканомікі, так і ў адносінах культуры Беларусі. Імперыялістычная і грамадзянская войны, якія адбываліся на тэрыторыі Беларусі і звязаныя з імі акупацыі нямецкая і польская, і бандытызм паглыбілі гэтую адсталасць.

У мом тых-жа гістарычных умоў і царскай палітыкі ў Беларусі асталіся нацыянальны супярэчнасці, якія заключаюцца ў тым, што нацыянальны і сацыяльны аднакі цесна перапляталіся, стварыўшы становішча, пры якім развіваліся нацыяналістычныя законы, абасобленасць і варожасць паміж гарадамі і вёскай (русыфікацыя працоўнага насельніцтва гарадоў, і той час, як вёска заставалася ў масе беларускай).

2) Пя глядзячы на імагвяковы нацыянальны ўпіск беларускага народу спачатку Польшчай, а затым і Расійскай Імперыяй, праследаванне беларускай культуры, забарона карыстання беларускай мовай, працоўныя масы Беларусі, асабліва працоўнае сялянства, закахвалі да моманту рашучай барацьбы за свае вызваленне, г. зн. к моманту Кастрычнікавай рэвалюцыі—сваю мову, быт і культуру.

Дзякуючы перамозе Кастрычнікавай рэвалюцыі Беларусь атрымала поўную магчымасць ня толькі культурнага развіцця, але і дзяржаўную самастойнасць.

3) У матах умацавання кіруючай ролі рабочае класу, узяцця актыўнасці і удзянення шырокіх мас працоўных у палітычнае, культурнае і гаспадарчае будаўніцтва а таксама ў матах кіравання культурным будаўніцтвам і развіццём нацыянальнай культуры, перад партыяй і Савецкай уладай паўстала задача: прыставаць дзяржаўны апарат, школы, мастацтва, літаратуру да абслугоўвання асноўнай масы насельніцтва на яго роднай беларускай мове.

4) У пачатку правядзення беларусізацыі даялося сустрэнуцца з адсутнасцю шырокага актыву, грамаднага на беларускай мове, з русыфікатарскімі тэндэнцыямі сярод гарадской часткі насельніцтва асабліва сярод бышага чыноўніцтва, якія адносіліся да беларускай мовы, як да мовы выдуманай, з русыфікацыйнай сельскага насельніцтва праз расійскую школу і казармы. Гэтыя прычыны зьяўляліся галоўнейшымі перашкодамі ў практычным правядзенні беларусізацыі.

5) Актыўная і плянавая праца па правядзенні беларусізацыі, па ступова разгортваючыся пачалася пасля другога Сесіі ЦВК СССР у 1924 г. Гэтай Сесіяй быў прыняты плян практычных мерапрыемстваў па правядзенні нацыянальнай палітыкі і ўстаноўлены дакладныя тэр-

міны пераходу дзяржаўных і грамадзкіх апаратаў, так і працы культурна-асьветных устаноў на беларускую мову.

б) а) Пры практычным ажыццяўленьні нацыянальнай палітыкі была зьвернута сур'ёзная увага на паступовую і рэзортарыянную растлумачальную працу сярод работнікаў савецкіх і грамадзкіх устаноў і арганізацый і на прыцягненьне да гэтых справы партыйнага і савецкага грамадзтва, дзякуючы чаму адбыўся пераход у настроях гэтых работнікаў у бок становішча адносінаў да беларусізацыі.

б) Шляхам арганізацыі курсаў і гурткоў па вывучэньню беларускай мовы, паступова падрыхтоўваліся кадр работнікаў, уладарых беларускай мовай. Так у 1925 г. для ўладарых беларускай мовай у цэнтральных установах—21%, акруговых і раённых—36,2%, у 1926 г. у цэнтральных—54%, акруговых і раённых—42%; у 1927 г. у цэнтральных—80%, акруговых і раённых—70%.

в) Поўнасьцю беларусізаваны апараты цэнтральных і акруговых, раённых і сельскіх устаноў, якім быў дадзены 2-гадовы тэрмін пераходу на беларускую мову; у значнай меры, у сярэднім на 70% беларусізаваны апараты ўсёй рэшты савецкіх устаноў, процантаў у сярэднім на 40% апараты грамадзкіх устаноў і на 50% беларусізаваны апараты кааперацыйных арганізацый.

г) Слаба праводзіцца беларусізацыя апарату на чыгуначным транспарце, што тлумачыцца значным прэстантам працуючых на ім вялікарусуа, старога чыноўніцтва з рэшткамі русыфікатарства, якое праводзілася царызмам на транспарце асабліва ўзмоцнена.

д) У матых збліжэньня рабочае класы з сялянствам і ўмацаваньня яго кіруючымі роўмі у саюз з сялянствам, пастала задача аб ліквідацыі беларускай няпісьменнасьці сярод рабочых і сялян і аб вывучэньні беларускае мовы рабочымі ўсіх нацыянальнасьцяў, у першую чаргу яго актывам.

Пры ажыццяўленьні гэтай задачы вялікай перашкодай зьяўляецца вялікая стракатасьць нацыянальнага складу профэсіянаў; тым ня менш маюцца значныя вынікі ў гэтым кірунку, якія выражаюцца ў пераломе настрою і ў сьпірэ ўсваеньня рабочымі беларускай мовы. Таксама прыстаўлены апараты профэсіянаў для абслугоўваньня мас на беларускай мове. Так апараты профэсіянаў Прадасьветы і Рабземлес поўнасьцю праводзяць сваю працу на беларускай мове.

Апараты рэшты профэсіянаў беларусізаваны ў сярэднім на 50%.

е) Арганізаваныя у 1923 г. нацыянальныя беларускія часткі Чырвонай арміі (школы камскаду, дывізія і інш.) у значнай сваёй частцы беларусізаваны, як прыклад у вайсковым школах імя ЦВК БССР частка заняткаў праводзіцца на беларускай мове, у іншых частках палітычныя заняткі больш чым на палову праводзіцца на беларускай мове; выданы вайсковыя статуты на беларускай мове. Пры Інбэлкульце спецыяльнай камісіяй выпрацоўваецца вайсковая тэрміналёгія. Пазашкольная праца ў большай частцы сваёй пераведзена на беларускую мову.

ж) Ня гледзячы на нізкі культурны ўзровень карэннага беларускага насельніцтва, малы лік пралятэарскіх кадраў і шэраг іншых аб'ектыўных прычын, БССР дасягнула значных вынікаў у справе карэнізацыі апарату, якія ў асноўным зводзяцца да наступнага:

а) сыстэматычна павялічваецца процант уцягненьня ў кіруючыя партыйныя, савецкія, грамадзкія органы работнікаў з асноўных нацыянальнасьцяў,

б) павялічваецца колькасьці і якасьці росі пралятэарыату за кошт карэннага насельніцтва, як важнейшая база для далейшага ажыццяўленьня карэнізацыі;

в) назіраецца значны рост актыўнасці шырокіх пластоў працоўных усіх нацыянальнасцей (вылучэнне) у справе удзелу ў савецкім і грамадскім будаўніцтве;

г) апарат савецкіх грамадскіх арганізацый цалкам прыстасаваны для поўнага абслугоўвання усіх нацыянальнасцей БССР на іх роднай мове.

10) У Беларусі, як у адсталым краі працоўныя жанчыны, сялянкі ў асаблівае, будучы амаль няпісьменнымі, прымалі слабы удзел у будаўніцтве палітычнага і грамадскага жыцця. Толькі апошнія тры чатыры гады, дзякуючы вялізнай палітыка-асветнай працы, ня гледзячы на груднасці, работніцы і сялянкі, ў большай масе удзельнічаюць у савецкім будаўніцтве, застаючыся на практычнай і кіруючай працы ва усіх савецкіх і грамадскіх органах, аж да цэнтральных.

11) Пашырэнне тэрыторыі БССР шляхам далучэння да яе частак былых губ. Віцебскай, Гомельскай і часткі Смаленскай значна ўзмацнілі эканамічнае і палітычнае становішча краю і гэтым самым далі магчымасць пашырэнню культурнага будаўніцтва ў адносінах усіх нацыянальнасцей БССР.

12) У галіне практычнага правядзення нацыянальнай палітыкі асаблівае значэнне набывае праца Народнага Камісарыяту Асветы па культурнаму будаўніцтву БССР. Да рэвалюцыі на Беларусі ня было ніводнае вышэйшай навучальнай установы, мала было сярэдніх школ, пачатковых школ разам з царкоўна-прыходскімі абхоплівалі 43, дзяцей ад 8 да 12 год; у сучасны момант беларуская Рэспубліка мае 4 ВНУ, 2 вышэйшых навучава-даследчых установы, 30 тэхнікумаў і сетку професійнальна-тэхнічных школ, палітыка-асветных і дашкольных устаноў, праводзіцца план унявядзення усеагульнага абавязковага навучання, што дала магчымасць дзевяці процант абшчу дзяцей пачатковай 4-х гадовай школай у 1926-27 навучальным годзе да 72,7, дашы такім чынам павялічэнне, у параўнанні з 1913 г., на 28,8%.

13) Беларуская літаратура і мастацтва, якія знаходзіліся да рэвалюцыі ў стане ўціску, атрымалі магчымасць выявіцца і развіцца ў поўным аб'ёме і знайсці шырокае распаўсюджванне сярод шырокіх рабоча-сялянскіх мас Беларусі. У БССР у сучасны момант, адначасна з поэтамі адынкамі, выхаванымі ва умовах дарэвалюцыйнай Расіі, працуюць дзве арганізацыі пісьменнікаў, агупаваючыя вакол сябе маладых поэтаў і пісьменнікаў.

Друкаванае слова на беларускай мове распаўсюджваецца ў вялікай колькасці выданняў і экзэмпляраў. Выдаецца 3 цэнтральных газеты на беларускай мове, шэраг акруговых газет, цэлы шэраг часопісцяў, кніг, навуковых прац. Беларускае Дзяржаўнае Выдавецтва сваю прадукцыю на беларускай мове на 1927-28 навучальны год вызначае ў 930 друкаваных аркушаў.

Распрацоўваецца беларуская песьня і музыка, працуе 4 дзяржаўных тэатры.

14) Існуючая культурна-асветная сетка не магла быць адразу і поўнасьцю беларусізавана ў моц гістарычнага становішча беларускага народу (адсутнасць дастатковых кадраў беларускай інтэлігенцыі, слабасць літаратурнай спадчыны і інш.) і процант беларусізацыі па асобным відам культасветных устаноў к пачатку 27-28 г. выражаецца ў наступным выглядзе:

а) школы соцыяльнага выхавання беларусізаваны на 100%		(апрача Гомельшчыны)	
б) тэхнікумы	.	.	63,2%
в) профшколы	.	.	60,2%

- г) ВНУ 17,5%
 д) школы па ліквідацыі няпісьменнасці 100%
 е) хаты-чыталні 100%

15) Пры правядзенні нацыянальнай палітыкі ў культурна-асветных установах, Беларуска Урад кіраваўся наступнымі прынцыпамі

а) установы сацыяльнага выхавання і палітыка-асветныя павінны працаваць на роднай мове;

б) тэхнікумы і ВНУ павінны выпускаць работнікаў, прыстасаваных для абслугоўвання насельніцтва на яго роднай мове;

в) расійскія і беларускія мовы з'яўляюцца абавязковымі ва ўсіх навучальных установах, незалежна ад таго, на якой мове школа працуе; першая як мова саюзага значэння, другая як мова большасці насельніцтва БССР.

16) Пры правядзенні беларусізацыі асабліва увага была звернута на забеспячэнне культурных патрэбнасцяў нацыянальных меншасцяў БССР. Колькасць школ на нацыянальных мовах наогул пропорцыянальна адпавядае колькасці насельніцтва гэтых нацыянальнасцяў. Слаба развітая сетка расійскіх 1-х гадовых школ тлумачыцца тым, што расійскае насельніцтва ў сельскіх мясцовасцях БССР жыве невялікімі групамі і ўкрадзена ў асноўныя масы беларускага насельніцтва; што датычыцца гарадоў, то яны забяспечваюць дзяцей расійскай нацыянальнасці 7-х гадовымі школамі ў большай меры, чым беларускія школы. Неадпаведнасць школ на яўрэйскай мове з колькасцю яўрэйскага насельніцтва тлумачыцца нежаданнем дробна-буржуазнай часткі яўрэйскага насельніцтва навучаць сваіх дзяцей у яўрэйскіх школах.

17) Рознастайная ступень культурнасці насельніцтва розных нацыянальнасцяў БССР робіць няроўнамерным процант забеспячэння школай дзяцей розных нацыянальнасцяў.

У 1926-27 навучальным годзе абслугоўваліся 4-х гадовай пачатковай школай, незалежна ад мовы выкладання:

беларусоў	63%	Другім канцэнтрам 7-годкі:	
яўрэяў	72,8%	беларусоў	8,2%
палякаў	90,7%	яўрэяў	37,5%
расійцаў	85%	палякаў	8 4%
іншых	64%	расійцаў	11%

18) Пры практычным правядзенні нацпалітыкі асаблівае месца ў БССР займае Інстытут Беларускай Культуры. За кароткі час свайго існавання ён развінуў вялікую навукова даследчую працу ў галіне вывучэння беларускай мовы, ўстанаўлення беларускай тэрміналогіі, распрацоўкі пытанняў беларускай гісторыі, географіі і асаблівасцяў беларускага краю. Пры Інбелкульце маюцца аддзелы: яўрэйскі, польскі, літоўскі, латыскі.

У сваім далейшым развіцці Інстытут Беларускай Культуры мяркуецца раарганізаваць у Беларускаю Акадэмію Навук.

19) У справе ажыццяўлення нацпалітыкі адыгралі значную ролю нацкамсіі цэнтральныя і акруговыя. Іх роля асабліва была значнай пры правядзенні правэркі ажыццяўлення пастановаў Ураду па нацытанню, пры правярцы ведаў беларускае мовы супрацоўнікамі ўстаноў, пры вывучэнні нацытаня і распрацоўцы практычных мерапрыемстваў у гэтай галіне і дачы практычных указанняў савецкім і грамадскім установам па ажыццяўленні нацыянальнай палітыкі.

20) Саветы ў БССР (сельскія, месцачковыя, гарадскія) пачалі арганізоўвацца ў перыяд наступлення белапалякаў, шырока развінутага бандытызму і праца іх у той час зводзілася да садзейнічання і арга-

нізацыі барацьбы за вызваленне, за умацаванне дыктатуры пралетарыату.

За апошнія гады Саветы у БССР арганізацыйна ўзмацніліся, адміністрацыйна-гаспадарчая і культурна-грамадская праца іх значна павялічылася. Расце вакол саветаў рабоча-сялянскі актыў. Так па даным за 1926 г. у камітэтах пры сельскіх і месцачковых саветах працувала 19.286 працоўных, з якіх 41% — **ня члены саветаў.**

Гэтаму дапамагала, апрача іншых спрыяючых умоў мірнага будаўніцтва, **раёнаванне і пашырэнне правоў саветаў.**

21) Для найбольшага абслугоўвання працоўных мас нацменшасцый арганізавана 55 нацсаветаў. Нацсаветы створаны па нацыянальнаму і тэрыторыяльнаму прынцыпам ва ўсіх мясцох, дзе найбольш кампактна жыве насельніцтва нацменшасцый. Яны абслугоўваюць 19 945 (сюды не ўвайшло насельніцтва 3 нацсаветаў Гомельскай акругі) чалавек нацменшасцый. Нацсаветы размяркоўваюцца: яўрэйскіх 21, польскіх 23, нямецкіх 2, латыскіх 5, вялікарускіх 2, змешаных (беларуска-яўрэйскіх) 2.

Нацсаветы значна садзейнічалі большаму ўздзеянню палітычных актыўнасці працоўных мас нацменшасцый, арганізацыі грамадакасаў, культурнаму развіццю і ўздзеянню гаспадаркі. Яны стварылі умовы разрыву адзінага нацыянальнага фронту для правядзення класовай дыферэнцыяцыі і палітычнай свядомасці беднаты і гэтым сябе палітычна і практычна **цалкам апраўдваюць.**

22) Правільнае правядзенне беларусізацыі і карэктацыі пры адначасовай стараннай увазе да фактычнага забеспячэння патрэб і запатрабаванняў працоўных нацменшасцый стварылі тую базу, на якой ажываюцца гістарычна склаўшыся нацыянальныя забавоны розніцы, абасобленнасць. Гэтыя мерапрыемствы з'явіліся рашучым фактарам у справе збліжэння працоўных усіх нацыянальнасцый і выкаўвання іх класовай адзіннасці, разбываючы імкненне буржуазных элементаў павесіць за сабой працоўных пад сваім лозунгам — „нацыянальнага адзінства“.

Актыўнае правядзенне нацпалітыкі ў галіне беларусізацыі адбілася і на настроях часткі інтэлігенцыі нацменшасцый (яўрэйскай, польскай і інш.), расцэньваючых нацпалітыку Савецкай Улады, як палітыку „абеларушвання“ і няўважлівасці да інтарэсаў і запатрабаванняў іншых нацыянальнасцый.

Правільнае практычнае правядзенне нацпалітыкі, барацьба з усімі родамі ўхілаў і скажэнняў нацпалітыкі не дапусціла да развіцця з аднаго боку актыўнага наступальнага беларускага нацыяналізму, з другога боку — імкненне нацменшасцый замкнуцца ў рамкі сваёй нацкультуры, у баку ад савецкага будаўніцтва у БССР.

Поруч з дасягненнем у працы па беларусізацыі, ёсць шэраг труднасцый і недахопаў, галоўнымі з іх з'яўляюцца:

1. Рэшчкі фармальных адносін да беларусізацыі з боку часткі работнікаў некаторых устаноў. Гэтая акалічнасць патлумбляецца яшчэ і тым, што некаторыя нават кіруючыя работнікі няжываюць ніякіх мер да барацьбы з гэтым фармалізмам.

2. Вялікадзяржаўны, вялікарускі шавінізм, як спадчына царызму, які гняздыцца сярод часткі русыфікаванай інтэлігенцыі, галоўным чынам быўшага чыноўніцтва, а таксама сярод гарадзкіх дробна-буржуазных элементаў.

3. Мясцовы беларускі шавінізм і „нацыянальна-дэмакратычны“ настрой, які назіраюцца ў кулацкім пласце вескі і ў некаторай частцы беларускай інтэлігенцыі, як выказніцы гэтых настрояў.

4 Недахоп падручнікаў і наогул навучальнай літаратуры спецыяльна прыстасаванай для навучання дарослага насельніцтва беларускай мове

5 Неэдавальняючая арганізацыя вывучэння беларускай мовы рабочымі, што зьяўляецца тормазам у вылучэнні новых пралятарскіх кадраў для савецкага і культурнага будаўніцтва.

6. Нявыстарчальна развітая сетка школ па ліквідацыі няпісьменнасці сярод дарослага беларускага насельніцтва.

7 Амежаванасць масавай літаратуры для рабочых і сялян на беларускай мове і яе дарагоўля.

8 Нявыстарчальнасць кадраў шырокага актыву пісьменнага на беларускай мове і яго параўнаўчая моладасць.

Наша далейшая праца па беларусізацыі павінна заключацца, перш за ўсё, ва ўхіленні труднасцяў і жыванні памяненых недахопаў.

Адказы рэдактар *М. Галадзед*

Члены рэдкалегіі

А. Сянькевіч
Рыжоў
Гоўзман

З Ы М Е С Т

Стар

Аб паліках XI З'езду КП(б)У (перадмова)	1
М. М. Новлянский Генеральная проверка	2
Аксёв. Перавыбары і кампанія сельска-гаспадарчага крэдыту ў Беларусі	3
А. Дубина. Очередные задачи системы сельскохозяйственного кредита БССР	10
П. Віленстовіч. Праца ЦКК РСІ ў галіне кааперацыі	18
Міх. Шмідт. Аб іншых задачах у рабселькорпускім руху	20
Зерницкий. Привлечение масс к работе контрольных комиссий	21

НА МЯСЦОХ

Б. Шпітальнік. Вынікі вылучэння і далейшыя задачы	27
Сухарев. Сов'ячэйкі в борьбе с бюрократизмом	30
Н. Разумоў. Прывядзенне беларусізацыі ў Заходнім раёне г. Гомелю	31
Тэзісы тав. Хацкевіча па дакладу аб беларусізацыі на прэзідыуме Савету Нацыянальнасцяў ЦВК СССР	17

АД РЭДАКЦЫІ
„БАЛЬШАВІК БЕЛАРУСІ“

Рэдакцыя „Бальшавік Беларусі“ заключыла ўмову з Менскай п/т канторай аб прыманьні падпіскі на „Бальшавік Беларусі“, а таксама распаўсюджваньня „Больш. Белар.“ ўсімі паштова-тэлеграфнымі Канторамі БССР.

З 1 студзеня 1928 г. падписка на часопіс „Бальшавік Беларусі“ будзе прыймацца ўсімі паштова-тэлеграфнымі канторамі БССР.

Прынятая паштова-тэлеграфнымі канторамі падпісная плата на „Бальшавік Беларусі“ будзе перасылацца ў Менск за кошт гэтых кантор.

Усе пасьведчаньні выданьня канторай „Зьвязда“ сваім агэнтам адносна прыманьня падпіскі на „Бальшавік Беларусі“ з 1 студзеня 1928 году лічуцца ануляванымі. Тыя агэнты па падпісцы, якія хочуць зьбіраць падпіску на „Бальшавік Беларусі“ павінны атрымаць на гэта адпаведнае пасьведчаньне ад рэдакцыі „Бальшавіка Беларусі“.

Редакционно-Издательский Отдел Госплана БССР

Минск, пл. Свободы № 5, тел. 2-84.

Во всех книжных магазинах Белгосиздата и на складе РИО
ПРОДАЮТСЯ СЛЕДУЮЩИЕ ИЗДАНИЯ:

1. Проф. П. Тутуковский - Геологический очерк Минской губ., вып. 1-й - 1916 г., ц. 1 р. 50 к.; вып. 2-й - 1925 г., ц. 2 руб.
2. Бюллетень Госплана БССР, 1925 г., ц. 1 р. 50 к.
3. Г. Гарэцкі - Народны прыбытак Беларусі - 1926 г., ц. 1 р. 50 к.
4. Проф. М. Довнар-Запольский - Народное Хозяйство Белоруссии (1861 - 1914 г.г.) 1926 г., ц. 2 р. 50 к.
5. Материалы по вопросу районирования Западной Области, вып. 1-й Гомельская губ. - 1926 г., ц. 1 р. 25 к.
6. В. Архангельский - Укрупнения БССР - 1927 г., ц. 60 к.
7. Комплекты журнала „Савецкае Будаўніцтва“ за 1926 г., ц. 10 р.

ВЫШЛИ ИЗ ПЕЧАТИ И ПОСТУПИЛИ В ПРОДАЖУ:

№ 10 журнала „САВЕЦКАЕ БУДАЎНІЦТВА“

номер целиком посвящен 10-летию Октября

СОДЕРЖАНИЕ: В. Кнорин - Великий этап и наши задачи
Н. Голодец - О некоторых задачах в хоз. работе
М. Карклин - По пути роста и укрепления
Зым. Прышчэпаў - Наши достижения у аграрной политики
А. Баліцкі - Культурнае будаўніцтва да X гадавіны
А. Хацкевіч - Агульныя вынікі правядзення беларусізацыі да дзiesiąтага гадавіны Кастрычнікавай рэвалюцыі
С. Карп - Усиление промышленного развития
А. Сташэўскі - Становішча камунальнага будаўніцтва, аховы і нагляду за ім к 10-годдзю Кастрычнікавай рэвалюцыі
И. А. Петровіч - Бюджет БССР к 10-летию Октябрьской революции и дальнейшие его перспективы
А. М. Каплан - Местная электрификация и др.

Журнал богато иллюстрирован. Цена отдельного номера - 1 р.

МАТЕРИАЛЫ

к пятилетнему перспективному плану народного хозяйства БССР
на 1927-28-31-32 г.г. 430 стр., ц. 1 р. 50 к.

ПРОДОЛЖАЕТСЯ ПОДПИСКА НА ЖУРНАЛ

„САВЕЦКАЕ БУДАЎНІЦТВА“ на 1927 г.

УСЛОВИЯ ПОДПИСКИ:

1 год - 10 руб.; 1/2 года - 5 руб. 50 к.; 3 месяца - 3 руб.

При направлении организац. заказов не менее чем на 10 руб., непосредственно в РИО Госплана, предоставляется скидка в 25 %.

Кожная акаруговая і раённая арганізацыя КПБ,
кожная ячэйка, кожны камуніст і камсамалец

ПАВІНЕН ВЫПІСВАЦЬ І ЧЫТАЦЬ

„БАЛЬШАВІК БЕЛАРУСІ“

Орган ЦК КП(б)Б

У ЧАСОПІСУ НАСТУПНЫЯ АДДЕЛЫ:

- I. Кіруючыя артыкулы па асноўным пытанням партыйнай працы. Артыкулы аб гаспадарчым і культурным будаўніцтве. Абмен вопытамі практыкі партыйнай работы.
- II. Пытанні партыйнай працы на месцах: аб Ц. р. вонай арміі і г. д.
- III. Гісторыя партыі.
- IV. У ЦК КПБ. У ЦКК КПБ. У ЦК ЛКСМБ.
- V. Крытыка і бібліяграфія.

— УМОВЫ ПАДПІСКІ: —

на 1 месяц —	р. 25 к.
на 3 м-цы —	р. 65 к.
на 6 м-цаў —	1 р. 20 к.
на 1 год —	2 р. 25 к.

ПАДПІСКА ПРЫМАЕЦЦА:

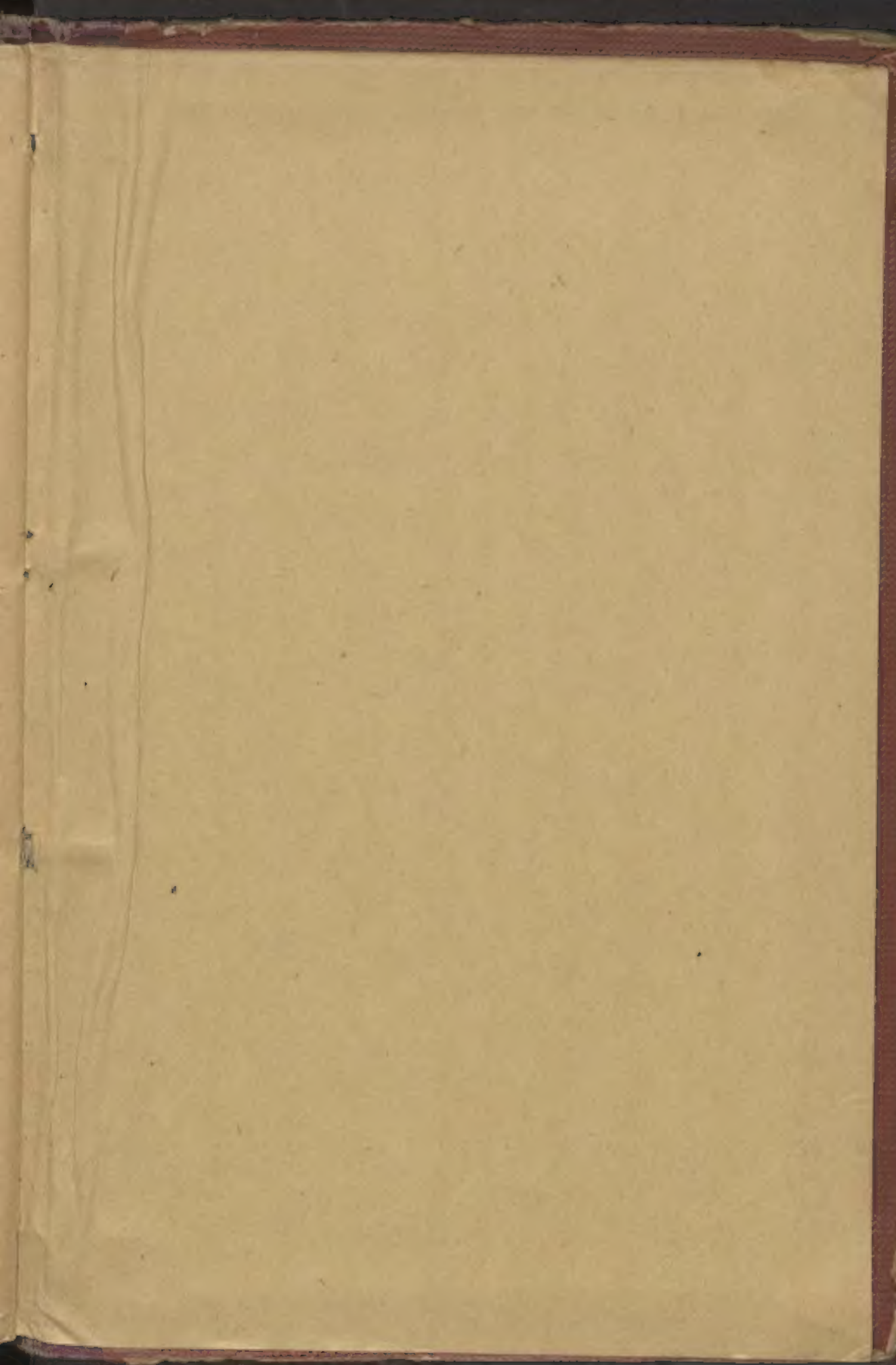
ва ўсіх паштова-тэлеграфных канторах БССР

АДРАС РЕДАКЦЫІ: Менск, ЦК КП(б)Б Аддзел друку

1964 г.

[Faint, illegible handwritten text]

B0000002382469